

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดของกฎหมาย และความเหมาะสมของมาตรการส่งเสริมให้มี green building ในปัจจุบัน

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประหยัดพลังงานในอาคาร คือ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน โดยนำมาพิจารณาประกอบกับโครงการดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยการติดฉลาก ว่ามีความสอดคล้องกับแนวทางของ green building แล้วหรือไม่เพียงใดนั้น ขอพิจารณาโดยนำบทนิยามของ green building มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

*“An integrated framework of design, construction, operations and demolition practices that encompasses the environmental, economic, and social impacts of buildings. Green building practices recognize the interdependence of the natural and built environments and seek to minimize the use of energy, water, and other natural resources and provide a healthy, productive indoor environment.”*¹ (green building เป็นการบูรณาการของแนวทางการปฏิบัติด้านการออกแบบการก่อสร้าง การดำเนินการ และการรื้อถอน ซึ่งคำนึงถึงผลกระทบต่ออาคาร ทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมแนวปฏิบัติในเรื่องที่ green building จะคำนึงถึงความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้น และจะค้นหาวิธีที่จะใช้ลดการใช้พลังงาน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่ถูกสุขลักษณะและส่งผลให้การใช้ชีวิต การดำเนินการต่างๆ ในอาคาร เกิดประสิทธิภาพ)

ในการวิเคราะห์ขอแยกเนื้อหา ออกเป็น 3 กรณี คือ

1. กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันสอดคล้องกับหลักการของ green building หรือไม่
2. โครงการดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยการติดฉลากสอดคล้องกับหลักการของ green building หรือไม่
3. มาตรการใดที่ควรนำมาใช้เพื่อสนับสนุนให้มีอาคารสูงตามแนวทางของ green building

¹ คำจำกัดความดังกล่าว ถูกกำหนดขึ้นโดยมลรัฐ San José แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ. 2001 โดย the San José City Council ได้รับรายงานและแนวทางของ green building ที่สภาวิศวกรแห่งมลรัฐ San José เสนอ ซึ่งต่อมาได้จัดทำเป็น the Green building Policies ของมลรัฐ (อ้างจาก <<http://www.ci.san-jose.ca.us/esd/gb-policy.htm>>.)

4.1 กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน สอดคล้องกับหลักการของ green building หรือไม่

การวิเคราะห์กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับอาคารสูงว่า มีความสอดคล้องกับหลักการของ green building มากน้อยเพียงใด ให้พิจารณาจากกฎหมาย 2 ฉบับ คือ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร และกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

4.1.1 กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

ในเรื่องของอาคารสูงนั้น มีกำหนดอยู่ในมาตรา 32 ทวิ² เป็นหลัก จึงต้องพิจารณาว่า ตามมาตรา 32 ทวิ ได้กำหนดมาตรการที่เอื้อต่อการก่อสร้าง green building แล้วหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า มาตรา 32 ทวิ ได้กำหนดให้อาคารสูงต้องตรวจสอบสภาพอาคาร โครงสร้างของตัวอาคาร อุปกรณ์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า และการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือน การป้องกันและการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ระบายระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกล หรือระบบอื่นๆ ของอาคารที่จำเป็นต่อการป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน

² พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 32 ทวิ เจ้าของอาคาร ดังต่อไปนี้

(1) อาคารสูง อาคารขนาดใหญ่พิเศษ

(2) อาคารชุมนุมคน

(3) อาคารตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ต้องจัดให้มีผู้ตรวจสอบด้านวิศวกรรมหรือผู้ตรวจสอบด้านสถาปัตยกรรม แล้วแต่กรณี ทำการตรวจสอบสภาพอาคาร โครงสร้างของตัวอาคาร อุปกรณ์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า และการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือน การป้องกันและการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ระบายระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกล หรือระบบอื่นๆ ของอาคารที่จำเป็นต่อการป้องกันภัยอันตรายต่างๆ ที่มีผลต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาผลการตรวจสอบสภาพอาคารตามวรรคหนึ่ง โดยมีชักช้า เพื่อพิจารณาออกใบรับรองการตรวจสอบสภาพอาคารหรือดำเนินการตามมาตรา 46 หรือมาตรา 46 ทวิ แล้วแต่กรณี ต่อไป

ซึ่งในส่วนของระบบไฟฟ้าและแสงสว่างนั้น ตามมาตรา 46 ทวิ³ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งห้ามใช้หรือยอมให้ใช้ สั่งให้แก้ไข ซึ่งอุปกรณ์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า และการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือน การป้องกันและการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน วุ่นวาย ระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกลหรือระบบอื่นๆ ของอาคาร ที่มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินหรืออาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัยหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แก้ปัญหาพลังงานและสิ่งแวดล้อมได้ตามแนวทางของ green building แล้ว เพราะเน้นเรื่องของการก่อสร้างที่คำนึงถึงความปลอดภัยในอาคารและสร้างสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งหากเจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า อาคารนั้นๆ ไม่มีลักษณะเป็นการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมก็อาจสั่งห้ามใช้หรือยอมให้ใช้ สั่งให้แก้ไขได้

³ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 46 ทวิ ในกรณีที่อยู่อุปกรณ์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้าและการจัดแสงสว่าง ระบบการเตือน การป้องกันและการระงับอัคคีภัย การป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน วุ่นวาย ระบบระบายอากาศ ระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกล หรือระบบอื่นๆ ของอาคารตามมาตรา 32 ทวิ มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินหรืออาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัยหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจดังนี้

(1) มีคำสั่งห้ามมิให้เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้อุปกรณ์ประกอบต่างๆ และจัดให้มีเครื่องหมายแสดงการห้ามนั้นไว้ที่อุปกรณ์ หรือบริเวณที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายที่อยู่ใกล้กับอุปกรณ์นั้น

(2) มีคำสั่งให้เจ้าของอาคารดำเนินการแก้ไขอุปกรณ์ประกอบต่างๆ นั้น ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยหรือสามารถใช้งานได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ในกรณีมีเหตุอันสมควรเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะขยายระยะเวลาดังกล่าวออกไปอีกก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีกรปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง และหากอุปกรณ์ดังกล่าวมีผลทำให้อาคารนั้นมีสภาพหรือการใช้ที่อาจเป็นภัยอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งห้ามใช้อาคารนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนไว้ก่อนก็ได้ และต้องจัดให้มีเครื่องหมายแสดงการห้ามนั้นไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย ณ บริเวณอาคารหรือบริเวณดังกล่าว

นอกจากกรอบของมาตรการตรวจสอบอาคารสูงตามมาตรา 32 ทวิ ข้างต้นแล้วยังปรากฏว่ามีกฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 32 ทวิ คือ กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535)ฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 50 (พ.ศ. 2540)ฯ กำหนดรายละเอียดของมาตรการดังกล่าวไว้ว่าต้องมีหลักเกณฑ์อย่างไร ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 3.3.1.5 เรื่องหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบอาคารสูง เช่น ลักษณะของอาคาร ระบบระบายอากาศ ระบบไฟฟ้า ระบบป้องกันเพลิงไหม้ ระบบบำบัดน้ำเสียและการระบายน้ำทิ้ง ระบบประปา ระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระบบลิฟต์ ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานในแต่ละเรื่องที่มีส่วนในการประหยัดพลังงานไว้แล้วทั้งสิ้น และนอกจากจะกำหนดอยู่ในกฎกระทรวงทั้ง 2 ฉบับอย่างชัดเจนแล้ว ยังปรากฏบทบัญญัติในส่วนอื่นๆ เช่น

1) กฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารดำเนินการแก้ไขอาคารสูงซึ่งมีการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายโดยได้รับอนุญาตตามกฎหมาย แต่มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญ หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงเป็นกฎกระทรวงที่เปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาว่า ถ้าอาคารนั้นมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางของ green building ก็อาจสั่งแก้ไขได้

2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 48 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522⁴ ได้กำหนดโครงสร้างหลักของอาคารสูงว่า ให้มีลักษณะและคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยวัสดุที่เป็นผิวของผนังภายนอกอาคารหรือที่ใช้ตกแต่งผิวภายนอกอาคารจะต้องมีปริมาณการสะท้อนแสงได้ไม่เกินร้อยละสามสิบ ส่วนวัสดุก่อสร้างที่ใช้ภายในอาคารจะต้องไม่ทำให้เกิดสารแขวนลอยในอากาศอันอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพ เว้นแต่จะได้ฉาบหุ้มหรือปิดวัสดุนั้นไว้เพื่อป้องกันมิให้เกิดสารแขวนลอยฟุ้งกระจายและสัมผัสกับอากาศที่บริเวณใช้สอยของอาคาร ประกอบกับกระจกที่ใช้ทำผนังภายนอกอาคารที่เป็นอาคารสูงต้องเป็นกระจกตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไปประกบกันโดยมีวัสดุคั่นกลางระหว่างชั้นและยึดกระจกแต่ละชั้นให้ติดแน่นเป็นแผ่นเดียวกัน และกระจกแต่ละชั้นต้องมีคุณสมบัติในการป้องกันหรือลดอันตรายจากการบาดของเศษกระจกเมื่อกระจกแตก กฎกระทรวงนี้จึงถือได้ว่ามีมาตรฐานบางส่วนที่สอดคล้องกับแนวทางของ green building แล้ว เนื่องจากได้กำหนดมาตรฐานของโครงสร้างหลักของอาคารให้วัสดุที่ไม่ก่อมลพิษ

⁴ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับ ปี 2540 ตอน 52ก น. 33 ลงวันที่

3) ตามมาตรา 8⁵ ได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย

⁵ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 8 เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

- (1) ประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง สัดส่วน ขนาด เนื้อที่ และที่ตั้งของอาคาร
- (2) การรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทน ตลอดจนลักษณะและคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้
- (3) การรับน้ำหนัก ความต้านทาน ความคงทนของอาคาร และพื้นดินที่รองรับอาคาร
- (4) แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบประปา ก๊าซ ไฟฟ้า เครื่องกล ความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีภัยหรือภัยพิบัติอย่างอื่น และการป้องกันอันตรายเมื่อมีเหตุฉุกเฉินวุ่นวาย
- (5) แบบ และจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม
- (6) ระบบการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของอาคาร เช่น ระบบการจัดแสงสว่าง การระบายอากาศ การปรับอากาศ การฟอกอากาศ การระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย และการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (7) ลักษณะ ระดับ ความสูง เนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคาร หรือแนวอาคาร
- (8) ระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่น หรือระหว่างอาคารกับถนน ตรอก ซอย ทางเท้า ทาง หรือที่สาธารณะ
- (9) พื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่จอดรถ ที่กัลบริด และทางเข้าออกของรถ สำหรับอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ตลอดจนลักษณะและขนาดของพื้นที่หรือสิ่งก่อสร้างขึ้นดังกล่าว
- (10) บริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด
- (11) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร
- (12) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การโอนใบอนุญาต การออกไปรับรอง และการออกไปแทนตามพระราชบัญญัตินี้
- (13) หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ออกแบบ ผู้ควบคุมงาน ผู้ดำเนินการผู้ครอบครองอาคารและเจ้าของอาคาร

การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่จำเป็น และในกรณีที่หากยังไม่มีข้อกำหนดกฎกระทรวงตามมาตรา 8 แล้ว ในมาตรา 9 ได้กำหนดให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดเรื่องนั้นได้เช่นกัน ซึ่งแม้ว่าตามมาตรา 8 จะไม่ได้กำหนดในเรื่องของการประหยัดพลังงานไว้โดยเฉพาะ แต่ก็มีบทบัญญัติให้ออกกฎกระทรวงได้ถ้าเป็นไปเพื่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ก็สอดคล้องกับแนวทางของ green building แล้ว และในกรณีอื่นที่จำเป็นก็เป็นการเปิดช่องให้ออกกฎกระทรวงเพื่อวัตถุประสงค์ในเรื่องของการประหยัดพลังงานได้

อีกทั้ง หลักเกณฑ์ตามมาตรา 8 ที่สามารถนำมาออกกฎกระทรวงได้นั้น ล้วนแต่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวทาง green building ทั้งสิ้น เช่น กำหนดประเภท ลักษณะ และที่ตั้งของอาคาร (ตาม (1)) กำหนดคุณสมบัติของวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคาร (ตาม (2)) ระบบการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของอาคาร เช่น การระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย และการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ซึ่งย่อมรวมถึงการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของอาคารในขั้นตอนของการทำลายด้วย (ตาม (6)) กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร (ตาม (10)) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร (ตาม (11)) เป็นต้น

4) ในกรณีตามมาตรา 21⁶ ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจอนุญาตให้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารได้ ซึ่งหากเจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่าอาคารนั้นมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางของ green building กฎหมายได้เปิดช่องให้จะไม่อนุญาตก็ได้

(14) คุณสมบัติเฉพาะและลักษณะต้องห้ามของผู้ตรวจสอบ ตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ

(15) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจสอบอาคาร ติดตั้งและตรวจสอบอุปกรณ์ประกอบของอาคาร

(16) ชนิดหรือประเภทของอาคารที่เจ้าของอาคารหรือผู้ครอบครองอาคารหรือผู้ดำเนินการต้องทำการประกันภัยความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

⁶ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 21 ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ

5) ในกรณีของการรื้อถอนอาคารสูงเกินสิบห้าเมตร (ตามนิยามของอาคารอาคารสูงที่ได้กำหนดให้อาคารสูงต้องมีความสูงตั้งแต่ยี่สิบสามเมตรขึ้นไป) ซึ่งอยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าความสูงของอาคารอาคาร ตามมาตรา 22⁷ ได้กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งหากเจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า การรื้อถอนอาคารนั้น มีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางของ green building ก็อาจไม่อนุญาตได้ หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ ได้

6) ในการตรวจพิจารณาคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา 27⁸ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน หรือรายการคำนวณที่ได้ยื่นไว้ เพื่อให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 ซึ่งหากเจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า แผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน หรือรายการคำนวณที่ได้ยื่นไว้ ไม่มีความเหมาะสมตามมาตรา 8 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เอื้อต่อแนวทางของ green building เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็มีอำนาจสั่งให้แก้ไขได้

⁷ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 22 ผู้ใดจะรื้อถอนอาคารดังต่อไปนี้ ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ

(1) อาคารที่มีส่วนสูงเกินสิบห้าเมตรซึ่งอยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าความสูงของอาคาร

(2) อาคารที่อยู่ห่างจากอาคารอื่นหรือที่สาธารณะน้อยกว่าสองเมตร

⁸ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 27 ในการตรวจพิจารณาคำขอรับใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน หรือรายการคำนวณที่ได้ยื่นไว้ เพื่อให้ถูกต้องและเป็นไปตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 และให้นำมาตรา 25 วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อผู้ขอรับใบอนุญาตได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนผังบริเวณ แบบแปลนรายการประกอบแบบแปลน หรือรายการคำนวณตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจพิจารณาและออกใบอนุญาตให้ภายในสามสิบวัน แต่ถ้าผู้ขอรับใบอนุญาตได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญผิดจากคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ในกรณีนี้ให้ถือว่าเป็นการยื่นคำขอใหม่ และให้ดำเนินการตามมาตรา 25 ต่อไป

7) ตามมาตรา 46⁹ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการแก้ไขตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงว่า อาคารที่ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้าย มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรืออาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัยหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาแล้วเห็นว่า อาคารนั้นมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางของ green building ก็อาจสั่งแก้ไขได้

8) กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522¹⁰ เป็นกฎกระทรวงที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร ตลอดจนการอื่นที่จำเป็นเป็นกฎกระทรวงที่เอื้อต่อการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4.1.2 กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน

การควบคุมการใช้พลังงานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน แม้ในกฎหมายจะไม่ได้กำหนดในเรื่องของอาคารสูงไว้โดยเฉพาะก็ตาม แต่ก็สามารถอนุมานได้จากประเภทของอาคารควบคุม (ซึ่งตามหลักเกณฑ์ของอาคารสูงจะอยู่ในประเภทของอาคารควบคุมอยู่แล้ว) ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้ได้มีการกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จะสนับสนุนให้มีการประหยัดพลังงานไว้อย่างชัดเจน ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. 2538¹¹ แล้ว หากในกรณีที่มีช่องว่างหรือมาตรการที่มีอยู่ไม่เอื้อต่อการเป็น green building แล้ว ก็ยังบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนอื่นแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เช่น

⁹ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

มาตรา 46 ในกรณีที่อาคารซึ่งก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายโดยได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้ก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรืออาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัยหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการแก้ไขตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ไม่มีกรปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง และถ้าอาคารนั้นอาจเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้รื้อถอนอาคารนั้นได้โดยให้นำมาตรา 42 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

¹⁰ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับ ปี 2526 ตอน 196 น. 1พ ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2526.

¹¹ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 112 ตอน 33ก น. 8 ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2538.

1) ตามมาตรา 4¹² ที่กำหนดให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบาย เป้าหมาย หรือมาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานต่อคณะรัฐมนตรี (ตาม (1)) หรือเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดว่า อาคารประเภทใด ขนาด ปริมาณการใช้พลังงาน และวิธีการใช้พลังงานอย่างใดควรเป็นอาคารควบคุมโดยกำหนดเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ (ตาม (2)) กำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้การส่งเสริมและช่วยเหลือแก่อาคาร ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง และผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน (ตาม (8)) หรือปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ตาม (9)) เป็นต้น

2) มาตรา 19¹³ กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าการถ่ายเทความร้อนของอาคาร หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการประเมินค่าการถ่ายเทความร้อนของ

¹² พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

มาตรา 4 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบาย เป้าหมาย หรือมาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานต่อคณะรัฐมนตรี

(2) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการออกพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 8 และมาตรา 18

(3) ให้คำแนะนำในการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 9 มาตรา 11 มาตรา 19 และมาตรา 23

(4) กำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินกองทุนตามมาตรา 28 (1)

(5) กำหนดชนิดของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ไม่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนตาม มาตรา 28 (5)

(6) กำหนดอัตราการส่งเงินเข้ากองทุนสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงตาม มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 37

(7) ให้ความเห็นชอบอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษตามมาตรา 43

(8) กำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการให้การส่งเสริมและช่วยเหลือแก่โรงงาน อาคาร ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง และผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงานตามมาตรา 40

(9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดตาม (5) และ (6) ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

¹³ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

มาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์พลังงานในอาคารควบคุม ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

วัสดุก่อสร้างอาคาร ค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของอาคาร และการใช้พลังงานในอาคาร รวมไปถึงมาตรฐานการปรับอากาศ การทำน้ำร้อนและการให้ความร้อนในอาคารด้วย ซึ่งในปัจจุบันก็ได้มีการกำหนดในเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว ซึ่งปรากฏในกฎกระทรวง (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535¹⁴ และประกาศกระทรวง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง ค่าสัมประสิทธิ์การนำความร้อนของวัสดุ ค่าความต้านทานความร้อนของฟิล์มอากาศ ค่าความแตกต่างอุณหภูมิเทียบเท่า ค่าความแตกต่างอุณหภูมิมิระหว่างภายในและภายนอกอาคารสัมประสิทธิ์การบังแดดของหน้าต่าง และค่าตัวประกอบรังสีอาทิตย์¹⁵ เป็นต้น

3) ตามมาตรา 23¹⁶ ได้กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ตามประเภท ขนาด ปริมาณการใช้พลังงาน อัตราการสิ้นเปลืองพลังงาน และประสิทธิภาพการใช้พลังงานอย่างไร เป็นเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง และกำหนดวัสดุตามประเภท คุณภาพและมาตรฐานอย่างไร เป็นวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์พลังงานในเครื่องจักรหรืออุปกรณ์และส่งเสริมการใช้วัสดุเพื่ออนุรักษ์พลังงานด้วย

(1) ค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของอาคารและการใช้พลังงานในอาคาร

(2) หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการประเมินค่าการถ่ายเทความร้อนของวัสดุ
ก่อสร้างอาคาร ค่าการถ่ายเทความร้อนรวมของอาคาร และการใช้พลังงานในอาคาร

(3) มาตรฐานการปรับอากาศ การทำน้ำร้อนและการให้ความร้อนในอาคาร

¹⁴ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 112 ตอนที่ 46 ก น. 6 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2538.

¹⁵ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอนพิเศษ 21 ง น. 15 ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 2539.

¹⁶ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

มาตรา 23 เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์พลังงานในเครื่องจักรหรืออุปกรณ์และส่งเสริมการใช้วัสดุเพื่ออนุรักษ์พลังงาน ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) กำหนดเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ตามประเภท ขนาด ปริมาณการใช้พลังงาน อัตราการสิ้นเปลืองพลังงาน และประสิทธิภาพการใช้พลังงานอย่างไร เป็นเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง

(2) กำหนดวัสดุตามประเภท คุณภาพและมาตรฐานอย่างไร เป็นวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน

ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงานตามวรรคหนึ่งมีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือตามมาตรา 40 ได้

4) ในกรณีที่มีปัญหาทางการเงินเพื่อลงทุนก่อสร้าง green building ก็อาจใช้ช่องทางตามมาตรา 25¹⁷ ที่กำหนดให้สามารถนำเงินกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานมาใช้เป็นเงินหมุนเวียน เงินช่วยเหลือ หรือเงินอุดหนุนแก่เอกชนสำหรับการลงทุนและดำเนินงานในการอนุรักษ์พลังงานหรือเพื่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน (ตาม (2)) หรือเป็นเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรเอกชนในเรื่องโครงการทางด้านการอนุรักษ์พลังงานหรือโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน การค้นคว้า วิจัย การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา การส่งเสริมและการอนุรักษ์พลังงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงานและเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพลังงาน โครงการสาธิต หรือโครงการริเริ่มที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานหรือการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน การศึกษา การฝึกอบรม และการ

¹⁷ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

มาตรา 25 เงินกองทุนให้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นเงินหมุนเวียน เงินช่วยเหลือ หรือเงินอุดหนุนสำหรับการลงทุนและดำเนินงานในการอนุรักษ์พลังงานหรือการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงานของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- (2) เป็นเงินหมุนเวียน เงินช่วยเหลือ หรือเงินอุดหนุนแก่เอกชนสำหรับการลงทุนและดำเนินงานในการอนุรักษ์พลังงานหรือเพื่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน
- (3) เป็นเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรเอกชนในเรื่องดังต่อไปนี้
 - (ก) โครงการทางด้านการอนุรักษ์พลังงานหรือโครงการที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน
 - (ข) การค้นคว้า วิจัย การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา การส่งเสริมและการอนุรักษ์พลังงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงานและเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวางแผนพลังงาน
 - (ค) โครงการสาธิต หรือโครงการริเริ่มที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานหรือการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน
 - (ง) การศึกษา การฝึกอบรม และการประชุมเกี่ยวกับพลังงาน
 - (จ) การโฆษณา การเผยแพร่ข้อมูล และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนา การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน
- (4) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ประชุมเกี่ยวกับพลังงาน และการโฆษณา การเผยแพร่ข้อมูล และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนา การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการอนุรักษ์พลังงาน (ตาม (3) (ก) – (จ)) และใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (ตาม (4))

5) ตามมาตรา 28¹⁸ ได้กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่เสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินกองทุน (ตาม (1)) พิจารณาจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ (ตาม (2)) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการขอจัดสรร ขอเงินช่วยเหลือ หรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุน (ตาม (3)) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (ตาม (6)) ยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษ (ตาม (7)) พิจารณานุมัติคำขอรับการส่งเสริม

¹⁸ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

มาตรา 28 ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายเงินกองทุนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 ต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (2) พิจารณาจัดสรรเงินกองทุนเพื่อใช้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 25 ทั้งนี้ ตามแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และลำดับความสำคัญที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนดตามมาตรา 4 (4)
 - (3) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการขอจัดสรร ขอเงินช่วยเหลือ หรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุน
 - (4) เสนออัตราการส่งเงินเข้ากองทุนสำหรับน้ำมันเชื้อเพลิงต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (5) เสนอชนิดของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (6) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมพิเศษโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
 - (7) ยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษ
 - (8) พิจารณานุมัติคำขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือตามมาตรา 40 (2) ตามแนวทาง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนดตามมาตรา 4 (8)
 - (9) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือตามมาตรา 41
 - (10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้
- การกำหนดตาม (3) (7) และ (9) ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

และช่วยเหลือ (ตาม (8)) กำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือ (ตาม (9)) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ตาม (10))

6) ตามมาตรา 40¹⁹ ได้กำหนดให้อาคารควบคุม²⁰ ที่จะต้องจัดให้มีการอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งมีเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุที่จำเป็นเพื่อการนั้นๆ หรือผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือได้ โดยขอรับยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้ และขอรับเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนจากกองทุน

7) การขอรับเงินช่วยเหลือหรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์

¹⁹ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

มาตรา 40 โรงงานควบคุมหรืออาคารควบคุมที่จะต้องจัดให้มีการอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งมีเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุที่จำเป็นเพื่อการนั้นๆ หรือผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือได้ดังต่อไปนี้

(1) ขอรับยกเว้นค่าธรรมเนียมพิเศษตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ขอรับเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนจากกองทุนตามมาตรา 25

เจ้าของโรงงานหรืออาคาร ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจที่ไม่มีหน้าที่ต้องจัดให้มีการอนุรักษ์พลังงานตามวรรคหนึ่ง แต่ประสงค์ที่จะจัดให้มีเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้หรือระบบควบคุมการทำงานของตนเองเพื่อทำการอนุรักษ์พลังงานให้มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือตามวรรคหนึ่งได้

²⁰ พระราชกฤษฎีกากำหนดอาคารควบคุม พ.ศ. 2538

มาตรา 3 ให้อาคารที่มีใช้อาคารที่ใช้เป็นพระที่นั่งหรือพระราชวัง อาคารที่ทำการสถานทูต หรือสถานกงสุลต่างประเทศ อาคารที่ทำการขององค์การระหว่างประเทศหรือที่ทำการของหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศ โบราณสถาน วัฒนาอารามหรืออาคารต่างๆ ที่ใช้เพื่อการศาสนา ซึ่งมีกฎหมายควบคุมการก่อสร้างไว้แล้ว โดยเฉพาะ ที่มีการใช้พลังงานดังต่อไปนี้เป็นอาคารควบคุม

(1) อาคารหลังเดียวหรือหลายหลังภายใต้เลขที่บ้านเดียวกันที่ได้รับอนุมัติจากผู้จำหน่ายให้ใช้เครื่องวัดไฟฟ้า หรือให้ติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าชุดเดียวหรือหลายชุดรวมกัน มีขนาดตั้งแต่หนึ่งพันกิโลวัตต์หรือหนึ่งพันหนึ่งร้อยเจ็ดสิบห้ากิโลวัตต์แอมแปร์ขึ้นไป

(2) อาคารหลังเดียวหรือหลายหลังภายใต้เลขที่บ้านเดียวกันที่ใช้ไฟฟ้าจากระบบของผู้จำหน่ายความร้อนจากไอน้ำจากผู้จำหน่ายหรือพลังงานสันเปลี่ยนอื่นจากผู้จำหน่ายหรือของตนเองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปีที่ผ่านมา มีปริมาณพลังงานทั้งหมดเทียบเท่าพลังงานไฟฟ้าตั้งแต่ยี่สิบล้านเมกะจูลขึ้นไป

พลังงาน โดยโครงการที่จะขอรับการช่วยเหลือได้นั้นจะต้องเป็นโครงการที่สอดคล้องกับมาตรา 25 (กรณีวัตถุประสงค์ของการใช้เงินกองทุน) หรือเป็นโครงการที่มีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากกองทุนตามมาตรา 40 (กรณีอาคารควบคุมมีสิทธิขอรับการส่งเสริมและช่วยเหลือในการจัดให้มีการอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งมีเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุที่จำเป็นเพื่อการนั้นๆ หรือผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูงหรือวัสดุเพื่อใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน) โดยรวมถึงโครงการที่ล้วนแต่สนับสนุนให้มีการก่อสร้าง green building ด้วย

จากการศึกษากฎหมายทั้ง 2 ฉบับคือ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานแล้ว จะเห็นว่า ในส่วนของบทบัญญัติที่เอื้อต่อการก่อสร้างอาคารสูงตามแนวทางของ green building มีค่อนข้างชัดเจน ตั้งแต่ในชั้นของการออกแบบอาคาร การใช้อาคาร และการทำลายอาคาร เพราะกฎหมายเปิดช่องให้ทำได้ แม้บางส่วนจะไม่ได้กำหนดถึงอาคารสูงโดยตรงแต่ก็อาจนำบทบัญญัติในส่วนของอาคารปกติมาใช้บังคับได้

แต่ในส่วนของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารสูงนั้น จะเห็นว่า ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารจะมีได้มีการกำหนดในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้าไว้เลย เพราะมีวัตถุประสงค์เป็นไปคุ้มครองอาคารให้เกิดความมั่นคงแข็งแรง และคุ้มครองความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัยเป็นสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานแล้วจะเห็นว่า เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ตระหนักถึงการประหยัดพลังงานในอาคาร โดยมีสภาพบังคับน้อยมาก เป็นแต่เพียงกฎหมายที่แนะนำให้ทำตามเท่านั้น เว้นแต่เป็นกรณีของอาคารควบคุม (ซึ่งอาคารสูงส่วนใหญ่ก็อยู่ในข่ายเป็นอาคารควบคุม) ที่ต้องมีการตรวจสอบการใช้พลังงานในอาคารควบคุม ซึ่งหากไม่ทำตามก็อาจมีโทษปรับ ค่าธรรมเนียมพิเศษ เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวได้เสนอแนะหนทางแก้ไขไว้แล้วในบทต่อไป

4.2 โครงการดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยการติดฉลาก สอดคล้องกับหลักการของ green building หรือไม่

ก่อนที่จะเสนอบทวิเคราะห์ ว่าโครงการดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยการติดฉลาก สอดคล้องกับหลักการของ green building มากน้อยเพียงใดนั้น ในเบื้องต้นขอเสนอตารางเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การพิจารณา green building ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศส กับโครงการดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคารของประเทศไทย ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบ

หลักเกณฑ์การพิจารณา green building
ของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศส

กับหลักเกณฑ์อาคารประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศไทย
<p><u>องค์กรที่รับผิดชอบ</u></p> <p>องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาตรวจสอบว่าอาคารเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ green building หรือไม่ นั้น เป็นอำนาจขององค์กรที่ตั้งขึ้นโดยรัฐ เป็นหน่วยงานที่ชื่อว่า United States Green Building Council หรือที่เรียกว่า US Green building Council (USGBC)</p>	<p><u>องค์กรที่รับผิดชอบ</u></p> <p>องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาตรวจสอบว่าอาคารเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ green building หรือไม่ นั้น เป็นอำนาจขององค์กรที่ตั้งขึ้นโดยรัฐ เป็นหน่วยงานที่ชื่อว่า “ศูนย์เทคนิคและวิทยาการเพื่ออาคารแห่งฝรั่งเศส”</p>	<p><u>องค์กรที่รับผิดชอบ</u></p> <p>กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน</p>
<p><u>มาตรฐานที่นำมาใช้ในการตรวจสอบ</u></p> <p>Leadership in Energy and Environmental Design (LEED)</p>	<p><u>มาตรฐานที่นำมาใช้ในการตรวจสอบ</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การตรวจสอบตามกรอบการวัดคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอาคาร (environmental quality of the building (EQB)) 2. การตรวจสอบระบบการจัดการในโครงการก่อสร้าง 	<p><u>มาตรฐานที่นำมาใช้ในการตรวจสอบ</u></p> <p>ไม่ปรากฏในเอกสาร</p>

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศไทย
	อาคาร (project management system (PMS))	
<p><u>หลักเกณฑ์ในการพิจารณา</u></p> <p>1. การใช้ที่ดิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การเลือกพื้นที่ตั้งอาคาร 2) การจัดการพื้นที่ใช้สอย 3) การพัฒนาพื้นที่ใหม่ 4) การมีระบบขนส่งทางเลือกอื่น 5) การจัดการพื้นที่ที่มีอย่างจำกัด 6) การจัดการกับน้ำ 7) การจัดการกับความร้อน 8) การจัดการกับแสง <p>2. การใช้น้ำ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี บำบัดน้ำเสีย 3) การลดการใช้น้ำ <p>3. การใช้พลังงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การใช้พลังงานได้ 	<p><u>หลักเกณฑ์ในการพิจารณา</u></p> <p>ตามกรอบการวัดคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมของอาคาร (environmental quality of the building (EQB)) พิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สถานที่และสภาพแวดล้อมในบริเวณที่ก่อสร้าง (Eco-construction) 2. การจัดการสภาวะแวดล้อม (Eco-management) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Comfort) 4. สุขภาพ (Health) <p>ตรวจสอบระบบการจัดการในโครงการก่อสร้างอาคาร (project management system (PMS)) พิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สถานที่และสภาพแวดล้อมในบริเวณที่ก่อสร้าง 	<p><u>หลักเกณฑ์ในการพิจารณา</u></p> <p>อาคารที่ ต้องตรวจสอบ มี 2 ประเภท คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อาคารพักอาศัย ได้แก่ บ้านเดี่ยว บ้านแถว อาคารอยู่อาศัยรวม 2. อาคารที่ไม่ใช่อาคารที่พักอาศัย แยกย่อยเป็น 3 ประเภท ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1) อาคารสำนักงาน ห้องสมุด 2) อาคารสรรพสินค้า อาคารพาณิชย์ อาคารแสดงสินค้า/นิทรรศการ 3) อาคารโรงพยาบาล โรงแรม <p>โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของแต่ละอาคาร ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่วนองค์ประกอบในระดับมหภาค

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศไทย
<p>อย่างเหมาะสม</p> <p>2) การใช้พลังงานหมุนเวียน</p> <p>3) การหาแหล่งพลังงานเพิ่มขึ้น</p> <p>4) การลดลงของโอโซน</p> <p>5) การใช้พลังสีเขียว (พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม)</p> <p>6) การตรวจสอบการใช้พลังงานอย่างเป็นระบบ</p> <p>4. วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง</p> <p>1) การปรับปรุงอาคารเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่</p> <p>2) การจัดการของเสียภายหลังจากการก่อสร้าง</p> <p>3) การนำทรัพยากรเดิมกลับมาใช้ใหม่ในการก่อสร้าง</p> <p>4) การนำวัสดุอุปกรณ์เดิมกลับมาใช้ใหม่</p> <p>5) การใช้วัสดุอุปกรณ์ทรัพยากร ของท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียง</p> <p>6) การนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่มีวันหมดมาใช้</p> <p>7) การนำไม้ที่ได้รับการรับรองว่าไม่ก่อให้เกิดมลพิษ</p>	<p>1) ความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างอาคารกับสภาพแวดล้อมโดยรอบอาคาร</p> <p>2) การคัดสรรผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้ในการก่อสร้าง</p> <p>3) ในขั้นตอนของการก่อสร้างอาคาร การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอาคาร หรือการทุบทำลายอาคาร ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม</p> <p>2. การจัดการสภาวะแวดล้อม</p> <p>1) การบริหารจัดการการใช้พลังงานอย่างเหมาะสม</p> <p>2) การบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างเหมาะสม</p> <p>3) การบริหารจัดการการของเสียอย่างเหมาะสม</p> <p>4) การบำรุงรักษาระบบต่างๆ อย่างเหมาะสม</p> <p>3. สิ่งอำนวยความสะดวก</p> <p>1) ความสะดวกสบายในการใช้น้ำ ทั้งเพื่อใช้และเพื่อบริโภค</p> <p>2) การป้องกันเสียงมิให้อีกที่ก่กรีกโครม</p>	<p>1) สถานที่ตั้งอาคาร</p> <p>2) ผังบริเวณและงานภูมิสถาปัตยกรรม</p> <p>2. ส่วนองค์ประกอบในระดับจุลภาค</p> <p>3) เปลือกอาคาร</p> <p>4) ระบบปรับอากาศ</p> <p>5) ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง</p> <p>6) ระบบธรรมชาติพลังงานทดแทนและการจัดการพลังงาน</p> <p>3. ส่วนความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>7) ระบบสุขาภิบาล</p> <p>8) วัสดุและการก่อสร้าง</p> <p>4. ส่วนอื่นๆ</p> <p>9) เทคนิคการออกแบบและกลยุทธ์ประหยัดพลังงานรักษาสิ่งแวดล้อม</p>

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศไทย
<p>มาใช้ในการก่อสร้าง</p> <p>5. คุณภาพอากาศภายในอาคาร</p> <p>1) การเฝ้าติดตาม การควบคุม สารพิษในอาคาร</p> <p>2) ความมีประสิทธิภาพของการระบายอากาศ</p> <p>3) จัดการระบบคุณภาพในอาคารตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ของ IAQ</p> <p>4) การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ</p> <p>5) การใช้สารเคมีภายในอาคาร และควบคุมแหล่งกำเนิดสารพิษ</p> <p>6) การใช้ระบบควบคุมคุณภาพในอาคารอย่างเป็นระบบ</p> <p>7) การปรับอุณหภูมิได้อย่างเหมาะสม</p> <p>8) การใช้แสงอาทิตย์</p> <p>6. การใช้นวัตกรรมในการออกแบบและกระบวนการ</p>	<p>3) ทัศนวิสัยดีทั้งภายในและภายนอก</p> <p>4) ระบบควบคุมและจัดการกลิ่น</p> <p>4. สุขภาพ</p> <p>1) มีพื้นที่โล่งสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ</p> <p>2) คุณภาพอากาศภายในอาคาร</p> <p>3) คุณภาพของน้ำที่ใช้</p>	

ประเทศสหรัฐอเมริกา	ประเทศฝรั่งเศส	ประเทศไทย
ออกแบบ 1) นวัตกรรมการออกแบบ 2) การจัดระดับตาม มาตรฐานของ LEED		
<u>ระดับมาตรฐานของอาคาร</u> 1) ระดับพื้นฐาน 2) ระดับดี 3) ระดับดีมาก 4) ระดับดีที่สุดในที่สุด	<u>ระดับมาตรฐานของอาคาร</u> 1) ระดับพื้นฐาน 2) ระดับดี 3) ระดับดีมาก	<u>ระดับมาตรฐานของอาคาร</u> 1) ระดับดี 2) ระดับดีมาก 3) ระดับดีเด่น

จากที่กล่าวมาในบทที่ 2 แล้วว่า หลักเกณฑ์ของ green building ในประเทศไทย ไม่มีปรากฏเป็นมาตรฐานที่แน่ชัดว่าควรมีมาตรฐานอย่างไร เพราะได้มีการปรับหลักการที่ได้จากประเทศที่เป็นต้นแบบคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และกฎหมาย ของประเทศนั้นๆ แม้ว่าในหลายๆ ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาประจำ ส่วนใหญ่จะเรียกอาคารประเภทนี้ว่า green building เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาก็ตาม แต่มาตรฐานในการพิจารณาก็แตกต่างกันด้วยเหตุผลและความจำเป็นที่ต่างกัน อย่างในกรณีของประเทศไทย การเรียกอาคารประเภทนี้ก็ยังคงใช้ทับศัพท์คำว่า green building หรือถ้าจะมีการแปลในทางวิชาการ ก็แตกต่างกันไปตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น เช่น อาคารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาคารประหยัดพลังงาน อาคารอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม หรืออาคารประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งจากชื่อของ green building ดังกล่าว จะเห็นว่าการเรียกก็จะเน้นไปในสิ่งที่ตนจะให้ความสำคัญระหว่างสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ทั้งๆ ที่สิ่งแวดล้อมและพลังงานเป็นเรื่องที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ในความเป็นจริง

หากพิจารณาจากโครงการดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยการติดฉลากของไทยแล้ว ก็จะได้เห็นว่าเน้นในเรื่องของพลังงานเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากหลักเกณฑ์ในการพิจารณา มีความคล้ายคลึงกับแนวทางของ green building จึงได้ยกมา

พิจารณาเพื่อศึกษา เพราะเท่าที่ตรวจสอบแล้วว่าประเทศไทยยังมีได้มีกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องของ green building ไว้โดยเฉพาะเช่นเดียวกับในประเทศอื่น และก็ยังมิได้กำหนดมาตรฐานของอาคารประเภท green building ไว้ แม้จะเคยมีโครงการอาคารสีเขียวมาแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่มีหลักการที่แน่ชัด เพียงแต่เป็นการตรวจสอบอาคารที่อยู่ในโครงการ ว่ามีการประหยัดพลังงานลดน้อยลงจากการเปลี่ยนมาใช้อุปกรณ์ประหยัดพลังงานแค่ไหนเพียงไร ดังนั้นในบทวิเคราะห์นี้ จึงจะขอเสนอ “อาคารอนุรักษ์พลังงาน” ตามโครงการดังกล่าวมาพิจารณาเนื่องจากในปัจจุบันได้มีการจัดทำหลักเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาอาคารประเภทดังกล่าวไว้ดังนี้

เมื่อนำหลักเกณฑ์การพิจารณา green building ของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศส มาพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การพิจารณาอาคารอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทยแล้ว จะเห็นได้ว่า ทั้ง 3 ประเทศ มีมาตรการตรวจสอบอาคารที่คล้ายคลึงกัน เช่น การให้ความสำคัญตั้งแต่ในขั้นที่ยังไม่ได้ก่อสร้าง โดยมีการคำนึงถึงความเหมาะสมของทำเลที่ตั้ง ประกอบกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ อาคารด้วย อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับพลังงานที่นำมาใช้ได้เหมาะสมและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ทั้งในส่วนของพลังงานน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานความร้อน พลังงานไฟฟ้า เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ก็มีบางกรณีที่เห็นว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ดีของต่างประเทศที่ประเทศไทยควรนำมาปรับใช้ต่อไป เช่น

1. ในส่วนของประเทศสหรัฐอเมริกาจะให้ความสำคัญกับการนำวัสดุ recycle นำกลับมาใช้ใหม่ค่อนข้างมาก โดยมีการสนับสนุนให้นำมาใช้ทั้งในระยะของการก่อสร้างอาคาร และใช้เป็นวัสดุต่างๆ ที่ใช้ในอาคาร ตลอดจนการนำอาคารเก่ากลับมาใช้ใหม่ (ข้อ 4 (1) (3) และ (4)) แต่ในของไทยมิได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ แม้จะเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะช่วยประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม แต่ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่า เป็นเรื่องของข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ และข้อจำกัดในเรื่องของความสามารถในการผลิตวัสดุ recycle ที่ต้องใช้เทคโนโลยีค่อนข้างสูงและมีค่าใช้จ่ายมาก จึงไม่ได้ความนิยมในประเทศไทย นอกเหนือจากวัสดุ recycle แล้วในส่วนของประเทศไทยในเรื่องการใช้วัสดุในการก่อสร้างจะกำหนดแต่เพียงให้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น (ข้อ 3 (8)) แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับวัสดุต่างๆ ในท้องถิ่น จึงควรหรือไม่ที่จะนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้เช่นเดียวกับที่ประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดไว้ (ข้อ 4 (5)) เพราะไทยมีทรัพยากรท้องถิ่นค่อนข้างมาก มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ซึ่งน่าจะสามารถนำมาปรับใช้เป็นวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างและนำมาเป็นวัสดุอุปกรณ์ประกอบในการใช้ภายในอาคารได้ เพราะของในท้องถิ่นไทยเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับไปทั่วโลกทั้งในเรื่องสิ่งที่มีความเป็นธรรมชาติเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความประหยัดสวยงาม จึงควรสนับสนุนให้มีการนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น และเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพให้คนในท้องถิ่นด้วย

2. ในเรื่องของกระบวนการภายหลังการสร้างอาคารเสร็จนั้น หลักเกณฑ์การพิจารณาอาคารอนุรักษ์พลังงานของไทยยังขาดความชัดเจน เพราะกำหนดแต่เพียงกว้างๆ ว่าต้องมีระบบสุขาภิบาลที่ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (ข้อ 3 (7)) ถึงแม้จะแปลความให้หมายรวมถึงการจัดการของเสียทั้งหมดของกระบวนการก่อสร้างได้ แต่ก็น่าจะกำหนดให้ชัดเจนตามแนวทางของ green building ที่กำหนดให้การรื้อถอนอาคารต้องคำนึงถึงผลกระทบต่ออาคารทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมด้วย เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน green building ของประเทศสหรัฐอเมริกา (ข้อ 4 (2)) และประเทศฝรั่งเศส (ข้อ 1 (3)) เพราะจะเห็นได้จากในชีวิตประจำวันที่มีของเสียตามอาคารที่ก่อสร้างเสร็จอย่างกลาดเกลื่อน และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้ก่อสร้างเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมภายหลังการก่อสร้างด้วย

3. สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรนำมากำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ของไทยคือ ระบบบริหารจัดการภายในอาคารที่ต้องคำนึงถึงการให้ความคุ้มครองผู้ใช้อาคาร การประหยัดและต้องรักษาสิ่งแวดล้อม เพราะหากพิจารณาแนวทางของ green building แล้ว จะต้องให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่ถูกสุขลักษณะและส่งผลให้การใช้ชีวิต การดำเนินการต่างๆ ในอาคารเกิดประสิทธิภาพด้วย ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนว่าภายในอาคารต้องมีระบบบริหารจัดการเช่นไร เช่น ควบคุมสารพิษที่เกิดจากวัสดุอุปกรณ์ การปรับอุณหภูมิ การระบายอากาศ (ข้อ 5 (1) – (8)) เป็นต้น และตามแนวทางของประเทศฝรั่งเศสก็ได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานชีวิตค่อนข้างสูง ทั้งในเรื่องของความปลอดภัยในสุขภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยให้ความคุ้มครองผู้ใช้อาคารทั้งมลพิษทางสายตา ทางกลิ่น ทางการได้ยิน และทางจิตใจ (ข้อ 3 และ ข้อ 4) แต่ของประเทศไทยกลับไม่มีการกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้เลย โดยอาจจะคิดว่าหากอาคารมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมแล้ว ก็ย่อมส่งผลดีต่อสุขภาพและจิตใจของผู้ใช้อาคารด้วยอยู่แล้ว แต่เพื่อความชัดเจนและเป็นการเน้นให้เห็นความสำคัญเพื่อยกระดับมาตรฐานชีวิตของคนในสังคมไทยก็ควรกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้

4. นอกจากในเรื่องของหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณามาตรฐานของอาคารแล้ว สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือ องค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐาน และตรวจสอบมาตรฐานอาคาร ควรเป็นหน่วยงานใด เพราะจากการศึกษาแล้วจะเห็นว่า ในการตรวจสอบอาคาร green building ของอเมริกา จะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ชื่อว่า United States Green Building Council หรือที่เรียกว่า US Green building Council (USGBC) ซึ่งเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐ และองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบอาคาร green building ของประเทศฝรั่งเศส ก็คือ ศูนย์เทคนิคและวิทยาการเพื่ออาคารแห่งฝรั่งเศส ซึ่งก็เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐเช่นเดียวกัน แต่องค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบอาคารอนุรักษ์พลังงานของไทยคือ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐภายใต้สังกัดกระทรวงพลังงาน

สิ่งที่ต้องการแสดงให้เห็นความแตกต่างคือ องค์กรที่ควรมีหน้าที่รับผิดชอบควรเป็นองค์กรของรัฐหรือไม่

เหตุที่กล่าวเช่นนั้น มีได้ประสงค์จะแสดงว่า กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ไม่มีความเหมาะสมหรือความสามารถเพียงพอ แต่ด้วยความที่เป็นหน่วยราชการ การดำเนินการต่างๆ ค่อนข้างจะอยู่ในกรอบที่ราชการกำหนดไว้ บุคลากรที่มีอยู่แม้จะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญอย่างมากมาย แต่ผลตอบแทนที่ได้รับจากระบบราชการอาจได้ไม่คุ้มค่ากับความสามารถ แต่ถ้าเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐแล้ว การบริหารจัดการองค์กร จะอยู่ในรูปของเอกชน ที่มีหน่วยงานของรัฐกำกับดูแล เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน เป็นต้น เพราะในเรื่องของการประหยัดพลังงานในอาคาร เป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนทั้งในเรื่องทางเทคนิค การคำนวณ ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ประกอบกับการให้ความทุ่มเทในการทำงานอย่างจริงจัง บุคลากรต้องมีการศึกษาพัฒนาตนเอง ให้ก้าวทันวิทยาการต่างๆ ที่นำมาใช้ในอาคารได้อย่างเท่าเทียมกับสากล เพื่อนำมาปรับมาตรฐานต่างๆ ในการก่อสร้างอาคารได้อย่างเหมาะสมต่อไป

4.3 มาตรการอื่นที่ควรนำมาใช้เพื่อสนับสนุนให้มีอาคารสูงตามแนวทางของ green building เพื่อประหยัดพลังงาน

จากที่ได้วิเคราะห์ถึงกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน และโครงการดำเนินการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในอาคาร โดยการติดฉลาก แล้วว่า โดยส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับหลักการของ green building แล้ว แต่เหตุใดจึงยังไม่รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลาย จึงควรต้องทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจขวางมิให้มีการก่อสร้าง green building²¹ เช่น

1. เจ้าของอาคารยังขาดทักษะ และไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการใช้พลังงาน หรือก็ไม่ทราบว่าต้องเริ่มต้นอย่างไร และไม่ทราบจะค้นหาคำตอบได้จากแหล่งข้อมูลใดในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน
2. ขาดบุคลากรทางด้านที่ปรึกษาด้านพลังงานที่จะสนับสนุนเจ้าของอาคารในการตรวจวินิจฉัยและเสนอแนะวิธีปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานให้กับอาคารต่างๆ
3. เจ้าของอาคารขาดการรับรู้ และการยอมรับถึงความคุ้มค่าในการลงทุนทางด้านเทคนิค และผลตอบแทนที่จะเกิดขึ้น

²¹ “แผนยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทย ในช่วงปี 2550 - 2554”
<<http://www.eppo.go.th>>.

4. ขาดการสนับสนุนการลงทุน จากการก่อสร้าง ปรับปรุง อาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ เทคโนโลยี และกระบวนการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

5. ความไม่พร้อมของเครื่องจักร อุปกรณ์ ที่มีประสิทธิภาพสูง ในตลาดภายในประเทศ และในท้องถิ่น

6. ขาดความจริงใจในการลงโทษเจ้าของอาคารที่ไม่ดำเนินการตามกฎหมาย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว พอจะทำให้ทราบได้ว่าปัญหาดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจากภาครัฐในการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งก็คงหนีไม่พ้นในเรื่องของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันและการกำหนดนโยบายให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างแรงจูงใจและให้ความมั่นใจกับเจ้าของอาคาร

การแก้ปัญหาพลังงานในหลายประเทศได้ออกมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนหลาย ๆ อย่าง เช่น ความพยายามที่จะหาพลังงานทดแทน การใช้พลังงานหมุนเวียน แต่ก็ยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดอยู่มาก จึงทำให้หลาย ๆ ประเทศพยายามสร้างกลไกที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของตน ตามที่ขีดความสามารถของประเทศของตนจะทำได้²² เช่น ประเทศที่พัฒนาแล้วก็อาจมีการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงหาแหล่งพลังงานทดแทนอย่างอื่น และนำมาใช้ได้ หรือในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาก็อาจใช้วิธีเปิดให้เอกชน (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากต่างชาติ) เข้ามาผลิตพลังงานให้หรืออาจมีความพยายามบุกตลาดสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม²³ โดยนำสินค้าที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเป็นสินค้าส่งออก เป็นต้น หรือมาตรการอื่นๆ

²² ในประเทศเยอรมัน ได้กำหนดมาตรการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพลังงานไว้ 2 แนวทาง คือ มาตรการควบคุมทางตรงและมาตรการควบคุมทางอ้อม

1) มาตรการควบคุมทางตรง ซึ่งเป็นมาตรการควบคุมจากฝ่ายปกครอง เช่น กำหนดให้การดำเนินการต่างๆ ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2) มาตรการควบคุมทางอ้อม เป็นกรณีที่รัฐมิได้ใช้อำนาจโดยตรง แต่ได้ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เช่น การเสียภาษีมลพิษ

อ้างอิง สุนทรียา เหมือนพะวงศ์, กฎหมายสิ่งแวดล้อมเยอรมัน, ดุลพาห, เล่ม 2, ปีที่ 47, (พฤษภาคม - สิงหาคม 2543), น.127-130.

²³ ในเรื่องสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยได้กำหนดสินค้านี้ดังกล่าไว้เช่นกัน โดยสินค้าใดได้รับการรับรองว่าเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะได้รับฉลากสีเขียว ซึ่งในเบื้องต้นได้กำหนดสินค้านี้ไว้แล้ว ดังนี้ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปทำจากพลาสติกที่ใช้แล้ว หลอดฟลูออเรสเซนต์ ตู้เย็น สี เครื่องสุขภัณฑ์ ถ่านไฟฉาย เครื่องปรับอากาศ กระจก สเปรย์ สารซักฟอก ก้อนน้ำและอุปกรณ์ประหยัดน้ำ คอมพิวเตอร์ เครื่องซักผ้า ฉนวนกันความร้อน มอเตอร์ ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้า ฉนวนกันความร้อน บริการซักน้ำและบริการซักแห้ง แชมพู ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดถ้วยชาม น้ำมันหล่อลื่น เครื่องเรือนเหล็ก ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้

ทั่วไปที่ใช้กันในหลายๆ ประเทศ เช่น การทำสัญญาซื้อขายพลังงานไฟฟ้า เพื่อให้ผู้ผลิตมีความมั่นใจในการลงทุน การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาให้เกิดความรู้และเทคโนโลยี โดยกำหนดให้ภาครัฐเข้ามาให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาธุรกิจ การส่งเสริมการส่งออกเทคโนโลยี การจัดมาตรฐานด้านความปลอดภัยและเทคนิคเพื่อออกใบรับรองให้ การให้สิ่งจูงใจทั้งในด้านของการลงทุน และด้านการผลิต หรือการเก็บภาษีด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น²⁴

ในเบื้องต้นจะขอวิเคราะห์ให้เห็นมาตรการที่ควรกำหนดไว้เพื่อให้เห็นภาพรวมของการเสนอให้มีการก่อสร้าง green building โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กรณีอาคารเก่า
2. กรณีที่ยังไม่มีการก่อสร้างอาคาร
3. กรณีที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้างอาคาร
4. กรณีที่เป็น green building

โดยอาคารแต่ละประเภท ก็จะมีมาตรการที่สนับสนุนให้มีการก่อสร้างตามแนวทางของ green building แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับกฎหมายที่ใช้บังคับ ความเหมาะสม ความจำเป็น และความเป็นไปได้ในการใช้แต่ละมาตรการ มาตรการที่เสนอจึงได้เสนอออกมาเป็นในรูปแบบของมาตรการบังคับ และมาตรการส่งเสริม

1. กรณีอาคารเก่า

ยางพารา บัลลาสต์อิเล็กทรอนิกส์ สบู่ เครื่องเล่น/บันทึกสัญญาณภาพและเสียง ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดพื้นผิว ผลิตภัณฑ์ลบลำผืด เครื่องถ่ายเอกสาร สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องเขียน ตลับหมึก ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ สีเคลือบกระเบื้องมุงหลังคา รถยนต์นั่ง เครื่องรับโทรทัศน์ โทรศัพท์มือถือ เครื่องโทรสาร และเครื่องพิมพ์ (อ้างจาก “ฉลากเขียว (green label หรือ eco-label) คืออะไร” <<http://www.m-industry.go.th>>.)

นอกจากมี “สินค้าฉลากสีเขียว” แล้ว ปัจจุบันยังมีโครงการการกำหนดมาตรฐานการใช้พลังงานสำหรับเครื่องจักร อุปกรณ์ วัสดุ ที่ประหยัดพลังงาน โดยการออกฉลากเบอร์ 5 ให้กับอุปกรณ์ไฟฟ้า ดังต่อไปนี้คือ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ บัลลาสต์ พัดลม หม้อหุงข้าว หลอดตะเกียบ และโคมไฟฟ้ (อ้างจาก “รวม.พลังงาน หนุนใช้พลังงานทดแทนควบคู่การอนุรักษ์พลังงาน”, รักษ์พลังงาน, ฉบับที่ 39, (พฤษภาคม 2550). น.9.)

²⁴ “ต่างประเทศส่งเสริม SPP พลังงานชีวมวลกันอย่างไร?” มติชน (9 มิถุนายน 2546).

เนื่องจากเป็นอาคารเก่า มาตรการที่นำมาใช้ส่วนใหญ่จึงมีลักษณะเป็นการจูงใจให้ปรับปรุง ดัดแปลงอาคาร ปรับปรุงระบบต่างๆ ภายในอาคาร รวมทั้งการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในอาคารให้ประหยัดพลังงานและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น

1) มาตรการส่งเสริม

- ในกรณีที่เจ้าของอาคารประสงค์จะเปลี่ยนแปลงระบบจัดการภายในอาคาร เช่น ระบบแสงสว่าง ระบบให้ความร้อนความเย็น ระบบขนส่งภายในอาคาร ภาครัฐควรให้ความสนับสนุนในเรื่องของราคาสินค้าและบริการ โดยอาจใช้มาตรการทางการเงินในการลดราคา หรือใช้มาตรการทางภาษีในการลดหย่อนภาษี หรือให้เครดิตภาษีได้ แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าว ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ผลิตสินค้าและบริการ จึงเป็นเรื่องที่ภาครัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือผู้ผลิตในเรื่องของราคาของวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ ตลอดจนกำหนดมาตรฐานของสินค้าและบริการนั้นๆ ว่า มีคุณสมบัติในการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมแค่ไหนเพียงไร เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ผลิตสินค้าและบริการตระหนักในเรื่องดังกล่าว²⁵

- การลดอัตราอากรสำหรับเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Clean Technology) เนื่องจากปัจจุบันได้มีการพัฒนาเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมขึ้นมาก โดยอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ ที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอดจนการอนุมัติรายการต่างๆ ที่สมควรได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษีอากรด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต

- ให้รางวัลกับเจ้าของอาคารที่ให้ความสำคัญกับประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม

²⁵ บริษัท โตชิบา ดีสเพล ดิไวส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้รับรางวัลดีเด่นจากการประกวดการอนุรักษ์พลังงานดีเด่นประจำปี 2543 โดยมีแนวทางการใช้อุปกรณ์ประหยัดพลังงาน ซึ่งได้ผลตอบแทนเป็นที่ประจักษ์ ดังจะเห็นจากค่าใช้จ่ายที่ลดลงจากการใช้บัลลาสต์แบบอิเล็กทรอนิกส์แทนแกนเหล็กธรรมดา จำนวน 5,866 ตัวกับระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ประหยัดพลังงานได้ถึง 861,472 บาทต่อปี การใช้ระบบล้างท่อคอนเดนเซอร์ของเครื่องทำน้ำเย็นแบบอัตโนมัติ ประหยัดพลังงานได้ 684,672 บาทต่อปี การติดตั้งระบบควบคุมความเร็วรอบของมอเตอร์ ประหยัดพลังงาน 117,363 บาทต่อปี และควบคุมเครื่องทำน้ำเย็นที่กระบวนการ Arcas ประหยัดพลังงาน 1,512,899 บาทต่อปี จะเห็นว่าแม้จะมีการลงทุนสูง แต่ผลที่ได้ก็คุ้มค่า โดยในปีหนึ่งๆ บริษัท โตชิบาฯ ประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้จากเดิมถึงปีละ 3,176,406 บาท (อ้างอิง ไทยโพสต์ (17 พฤศจิกายน 2545))

- ให้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร และการรณรงค์เรื่องการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมเป็นประจำในรูปแบบต่างๆ เช่น การรณรงค์ การจัดการ ฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดนิทรรศการและกิจกรรมต่างๆ โดยให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกแก่ประชาชนโดยทั่วไป

- ภาครัฐควรให้ความสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณที่ใช้ในการออกแบบแปลน เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข อาคาร ให้เป็นไปตามแนวทาง green building

- สนับสนุนในเรื่องของบุคลากรที่จะช่วยออกแบบ และการให้ข้อมูลถึงความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ข้อดีและข้อเสียของการปรับปรุงฯ อาคาร

- สนับสนุนให้ผู้ประกอบการหันมาใช้ทรัพยากรหมุนเวียน หรือทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้น เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ อากาศ

2. กรณีที่ยังไม่มีการก่อสร้างอาคาร

เนื่องจากเป็นกรณีที่ยังไม่ได้มีการก่อสร้างอาคาร มาตรการที่นำมาใช้จึงมีความยืดหยุ่น ค่อนข้างสูง ในลักษณะของการจูงใจให้ต้องการปฏิบัติตามและการบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม ดังนี้

1) มาตรการบังคับ

- กำหนดมาตรฐานของอาคารที่จะสร้างต่อไปในอนาคตต้องมีมาตรฐานในการ ประหยัดพลังงานอย่างไร²⁶ โดยแยกมาตรฐานของอาคารแต่ละประเภทให้ชัดเจน โดยกำหนดมี สภาพบังคับตามกฎหมาย

- การกำหนดวาง zoning ของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แต่ละประเภท โดยกำหนดให้ อาคารสูงที่จะก่อสร้างในเขตพื้นที่ใด จะต้องเป็น green building เท่านั้น เช่น ในเขตพื้นที่

ที่แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติ ภูเขา ทะเล²⁷ ซึ่งถ้าไม่ปฏิบัติก็ให้เจ้าพนักงานมีคำสั่งให้รื้อถอน

²⁶ ในประเทศเดนมาร์ก ได้ส่งเสริมการประหยัดพลังงานในบ้านเรือน โดยแก้ไข กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาคารเมื่อปี 2522 กำหนดมาตรการบังคับให้บ้านเรือนต้องติดตั้ง ฉนวนอย่างหนาภายในอาคารเพื่อลดการสูญเสียความร้อนที่ให้ความอบอุ่นแก่บ้านเรือนในฤดู หนาว เริ่มแรกได้กำหนดว่าอาคารก่อสร้างใหม่จะต้องใช้พลังงานความร้อนไม่เกิน 90 หน่วย ต่อตารางเมตรต่อปี และต่อมาได้กำหนดให้มาตรฐานให้เข้มงวดขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้เกิดการ ประหยัดพลังงานมากขึ้น (อ้างจาก ยุทธศักดิ์ ฤทธิสวัสดิ์, เดนมาร์ก...ตัวอย่างความสำเร็จ จากการพัฒนาย่างยั่งยืน, กรุงเทพฯธุรกิจ (3 กุมภาพันธ์ 2551).)

²⁷ ในประเทศฝรั่งเศส มีแนวคิดในเรื่องของพื้นที่ทางธรรมชาติ หรือในเรื่องของ คุณภาพของอากาศ ของน้ำ ว่าเป็นสมบัติร่วมกันของสาธารณะ ไม่มีใครมีสิทธิทำลาย

หรือย้ายอาคารออกจากบริเวณดังกล่าว ซึ่งหากยังไม่ดำเนินการก็ต้องกำหนดโทษปรับทางปกครอง จนกว่าจะดำเนินการตามคำสั่งนั้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรา 85 (3) มาตรา 34 และมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550²⁸

ตามแนวความคิดในเรื่องสมบัติของสาธารณะ (La notion de patrimoine commun) หลักการดังกล่าวกำหนดอยู่ใน “กฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม” (อ้างจาก วรรณภา ตีระสังขะ, “กฎบัตรว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อมของประเทศฝรั่งเศส : หลักการพื้นฐานในกฎหมายสิ่งแวดล้อม (La charte de l’environnement)”, <http://www.pub-law.net/article/ac160547.html>)

²⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนน้ำ วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(2) กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึงโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร

(3) จัดให้มีการวางผังเมือง พัฒนา และดำเนินการตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประโยชน์ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

มาตรา 34 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน การผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้เยาว์

- กำหนดเป็นมาตรฐานวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกร ให้คำนึงถึงการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และให้มีผลต่อใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพ
 - กำหนดให้มีการประกันภัยอาคารว่าจะประหยัดพลังงานและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- 2) มาตรการส่งเสริม
- สนับสนุนในเรื่องของงบประมาณที่ใช้ในการออกแบบอาคาร²⁹
 - ควรกำหนดรางวัลในด้านการออกแบบและการก่อสร้างอาคารที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม
 - กำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ให้อาคารสูงที่จะก่อสร้างในเขตพื้นที่ใด จะต้องเป็น green building โดยกำหนดแรงจูงใจทางผังเมือง เช่น หน่วยงานผังเมืองควรประสานกับท้องถิ่นเกี่ยวกับมาตรการทางด้านภาษีต่อการสร้าง green building โดยมาตรการทางด้านภาษี

การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

²⁹ ปัจจุบัน รัฐให้ความช่วยเหลือทางการเงินตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการขอจัดสรร ขอนเงินช่วยเหลือหรือขอเงินอุดหนุนจากกองทุน ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2537 ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 ดังนี้

1. เงินช่วยเหลือให้เปล่าไม่เกิน 100,000 บาท สำหรับทำ Preliminary Audit
2. เงินอุดหนุน 50% (แต่ไม่เกิน 500,000 บาท) ของค่าใช้จ่ายในการทำ Detailed Audit และการ จัดทำ Conservation plan & target
3. เงินช่วยเหลือให้เปล่า ไม่เกิน 2,000,000 บาท สำหรับอาคารที่อยู่ระหว่างการออกแบบและก่อสร้างให้มีประสิทธิภาพมากกว่ามาตรฐานการอนุรักษ์พลังงานที่กำหนดไว้
4. เงินอุดหนุน (ไม่ระบุจำนวน) สำหรับการลงทุนตาม Conservation plan ที่ได้เห็นชอบจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (พพ.)
5. ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงาน

ดังกล่าวจะเป็นกลไกในการควบคุมให้เป็นไปตามข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ โดยภาษีที่ลดหย่อนอาจเป็นอัตราส่วนการลดหย่อนสำหรับภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดิน หรือการจัดเก็บภาษีที่เป็นรายได้ของท้องถิ่น

3. กรณีที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้างอาคาร

เนื่องจากเป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้าง โอกาสในการแก้ไขรูปแบบอาคาร และระบบการจัดการภายในอาคารยังมีความเป็นไปได้สูง มาตรการส่วนใหญ่ที่นำมาใช้จึงมีลักษณะเป็นการจูงใจให้เห็นถึงข้อดีของอาคารประหยัดพลังงานและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) มาตรการบังคับ

- ต้องกำหนดให้มีการประกันภัยอาคารว่าจะประหยัดพลังงานและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2) มาตรการส่งเสริม

- ในกรณีที่เจ้าของอาคารประสงค์จะแก้ไขอาคารที่กำลังก่อสร้างให้เป็นไปตามแนวทาง green building ภาครัฐควรให้ความสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณ

- สนับสนุนในเรื่องของบุคลากรที่จะช่วยออกแบบ และการให้ข้อมูลถึงความเหมาะสม ข้อดีและข้อเสียของการแก้ไข อาคาร

- การลดอัตราอากรสำหรับเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Clean Technology) เนื่องจากปัจจุบันได้มีการพัฒนาเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมขึ้นมาก โดยอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ ที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน ตลอดจนการอนุมัติรายการต่างๆ ที่สมควรได้รับสิทธิพิเศษทางด้านภาษีอากรด้วย ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิต

4. กรณีที่เป็น green building

เนื่องจากเป็น green building แล้ว มาตรการที่นำมาใช้จึงมีลักษณะเป็นการให้สิทธิประโยชน์ และกำกับดูแลให้รักษามาตรฐานเช่นนั้นตลอดไป ดังนี้

1) มาตรการบังคับ

- ควรกำหนดให้มีองค์กรขึ้นมาตรวจสอบว่า อาคารดังกล่าวยังคงมาตรฐานในการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเดิมหรือไม่

2) มาตรการส่งเสริม

- การลดเบี้ยประกันชีวิตของคนทำงานภายในอาคาร เพราะย่อมมีความปลอดภัย ลดอัตราการเสี่ยงต่อชีวิต สุขภาพและอุบัติเหตุ

- การลดเบี้ยประกันภัยตัวอาคาร จากการประกันวินาศภัย

- การจ้างงานอาคารในอัตราพิเศษ

- สนับสนุนให้ผู้ประกอบการหันมาใช้ทรัพยากรหมุนเวียนหรือทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้น เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ อากาศ
- กำหนดมาตรการสนับสนุนให้เจ้าของอาคารได้ตระหนักถึงเรื่องดังกล่าวต่อไปอย่างต่อเนื่อง³⁰ เช่น การสร้างแรงจูงใจโดยการลดค่าไฟฟ้า และสนับสนุนให้มีการซื้อวัสดุอุปกรณ์ ที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมในราคาถูกพิเศษ

สรุปแนวคิดและมาตรการสนับสนุนให้มี green building

³⁰ ในสหภาพยุโรปมีการรวมกลุ่มกันเพื่อความมั่นคงด้านพลังงาน หรือ Energy Security โดยรูปแบบหนึ่งของภารกิจ คือ การตั้งองค์กรที่เกี่ยวกับการออกแบบมาตรฐานที่สำคัญของสหภาพยุโรปประกอบด้วย European Committee for Standardization (Comite Europeen de Normalisation - CEN), European Committee for Electro technical Standardization (Comite Europeen de Normalisation Electrique - CENELEC) และ European Telecommunications Standard Institute (ETSI) ซึ่งทั้งสามองค์กรนี้มีหน้าที่ร่วมกันกำหนดและรับรองมาตรฐานของสหภาพยุโรป (European Standard: Europeen de Normalisation - EN) โดย CEN มีบทบาทร่วมกับคณะกรรมการสหภาพยุโรป (European Commission) และสมาคมการค้าเสรียุโรป (European Free Trade Association) ในการพัฒนามาตรฐานใหม่ๆ ให้กับสหภาพยุโรป เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงาน เป็นต้น ซึ่งใน CEN จะมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเฉพาะแขนงเป็นจำนวนมากกว่า 60,000 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีความสำคัญในการพัฒนาและควบคุมคุณภาพของมาตรฐานสินค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ นอกจากนี้ องค์กรนี้ยังมีความพร้อมในด้านการเงินและเทคโนโลยี เพราะได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากคณะกรรมการสหภาพยุโรป และ EFTA ดังนั้น มาตรฐานต่างๆ ที่เคยออกใช้แล้วก็จะถูกทบทวนและสร้างมาตรฐานใหม่ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกๆ ห้าปี เพื่อให้มาตรฐานมีความทันสมัยอยู่เสมอ (อ้างจาก <http://www.eppo.go.th/vrs/VRS52-01-import.html>)

สำหรับมาตรฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์คือเครื่องหมาย CE (CE Marking) สินค้าที่อยู่ในข่ายต้องใช้เครื่องหมาย CE มีสินค้า 23 กลุ่ม ซึ่งที่เกี่ยวข้องกับอาคารคือ ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการก่อสร้าง อุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีแรงดันไฟฟ้าหรือโวลต์ต่ำ ซึ่งรวมถึง อุปกรณ์ที่ถูกออกแบบสำหรับการใช้กับระดับแรงดันไฟฟ้าระหว่าง 50-1,000 โวลต์ หรือ 75-1,500 โวลต์ รวมทั้งเครื่องใช้ไฟฟ้าจำนวนมากที่ใช้ในปัจจุบัน ตู้เย็นและเครื่องทำความเย็นใช้ภายในครัวเรือน และสิ่งทีอาคารสูงขาดไม่ได้เลยคือ ลิฟต์สำหรับขนส่งผู้โดยสารหรือสินค้า (อ้างจาก <http://www.tnsc.com/WhatisCE.pdf>)

มาตรการ	วิธีการ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
มาตรการทางด้านภาษี	ลดหย่อนภาษี / เครดิตภาษี เพื่อสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบจัดการภายในอาคาร โดยอาศัยความร่วมมือกับผู้ผลิตสินค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
	ลดหย่อนภาษี / เครดิตภาษี สำหรับเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเคมีภัณฑ์ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และอนุมัติรายการสินค้า	<ul style="list-style-type: none"> - ประมวลรัษฎากร - พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 - พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511
	ลดหย่อนภาษีโรงเรือนและที่ดิน เพื่อจูงใจให้มีการก่อสร้าง green building ในเขตพื้นที่นั้น	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 - พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 - พระราชบัญญัติควบคุมการเช่าเคหะและที่ดิน พ.ศ. 2504 - พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 - ประมวลรัษฎากร

มาตรการ	วิธีการ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
		<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ.2475 - พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508
มาตรการทางการเงิน	เปลี่ยนแปลงระบบจัดการภายในอาคารโดยอาศัยความร่วมมือกับผู้ผลิตสินค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 - ประมวลรัษฎากร - พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 - พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511
	สนับสนุนในเรื่องของงบประมาณการออกแบบแปลน เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข อาคารให้เป็นไปตามแนวทาง green building	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
	สนับสนุนในเรื่องของค่าจ้างและการว่าจ้าง	<ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติควบคุม

มาตรการ	วิธีการ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	บุคลากรเพื่อออกแบบอาคาร / การตกแต่งภายใน และให้ข้อมูลถึงความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ข้อดีและข้อเสียของการปรับปรุงอาคาร	อาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
	ลดเบี้ยประกันชีวิตของคนที่ใช้อาคาร green building	- พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 - พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. 2550
	ลดเบี้ยประกันภัยตัวอาคาร จากการประกันวินาศภัย	- พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 - พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. 2550
มาตรการบังคับ	การจ้างองอาคารในอัตราพิเศษ	- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
	กำหนดมาตรฐานของอาคารที่จะสร้างต่อไปในอนาคตว่าต้องมีมาตรฐานในการประหยัดพลังงานอย่างไร โดยแยกมาตรฐานของอาคารแต่ละประเภทให้ชัดเจน โดยกำหนดมีสภาพบังคับตามกฎหมาย	- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
	กำหนด zoning ของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่	- พระราชบัญญัติควบคุม

มาตรการ	วิธีการ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	แต่ละประเภท ว่าพื้นที่ใดต้องสร้างอาคารสูง เฉพาะที่เป็น green building เท่านั้น	อาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 - พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 - พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 - พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
	กำหนดเป็นมาตรฐานวิชาชีพของสถาปนิกและวิศวกร ให้นำคำนี้ถึงการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และให้มีผลต่อไปอนุญาตการประกอบวิชาชีพ	- พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543 - พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542
	กำหนดให้มีการประกันภัยอาคารว่าจะประหยัดพลังงานและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	- พระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ. 2550 - พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535
	กำหนดให้มีองค์กรตรวจสอบว่า อาคารยังคง	- พระราชบัญญัติควบคุม

มาตรการ	วิธีการ	กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
	มาตรฐานในการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเต็มหรือไม่	อาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
การกำหนดผลประโยชน์ตอบแทน	กำหนดโครงการเพื่อให้เจ้าของอาคารเข้าร่วมกับโครงการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อมและให้รางวัลกับผู้ที่ดำเนินการได้ตามเป้าหมายของโครงการ	- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
การรณรงค์ของภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชน	กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึก โดยให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารและการรณรงค์เรื่องการประหยัดพลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ข่าวสารด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมเป็นประจำในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดการฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการจัดนิทรรศการ	- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 - พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535
	ใช้ทรัพยากรหมุนเวียน หรือทรัพยากรที่ใช้ไม่หมดสิ้น	- พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 - พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. 2535 - พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. 2535

อย่างไรก็ตาม นอกจากมาตรการต่างๆ ที่เสนอให้รับทราบพอเป็นสังเขปแล้วนั้น แต่มาตรการที่เห็นว่าน่าจะสามารถทำได้ในระยะสั้น และประโยชน์ที่เห็นได้เป็นรูปธรรมมากที่สุดที่นำมาใช้เพื่อสนับสนุนให้มี green building คือ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Instruments : EI)

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์³¹ เป็นมาตรการซึ่งได้มีการพัฒนาและนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งเป็นมาตรการที่ได้รับความนิยมมากในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรป และเริ่มกระจายแนวคิดมายังประเทศกำลังพัฒนา เช่น การลดภาษีนำเข้าให้กับวัสดุ

³¹ ในปัจจุบันสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ได้ร่วมมือกับธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (เอดีบี) เสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยรูปแบบของกฎหมายสิ่งแวดล้อม อาจออกเป็น "ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม พ.ศ." หรือ "ร่างพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อม พ.ศ." โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ประกอบด้วย การกำหนดประเภทเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ 6 ประเภท ได้แก่ ภาษีสิ่งแวดล้อม ค่าธรรมเนียมการจัดการมลพิษ ภาษีและค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์และระบบบำบัดซื้อคืน การวางเงินประกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม การซื้อขายสิทธิการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิการปล่อยมลพิษ และการให้เงินอุดหนุน มาตรการสนับสนุนหรือสิทธิพิเศษอื่นๆ

โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับนโยบายการใช้เครื่องมือข้างต้นไว้อย่างชัดเจน โดยมีคณะกรรมการที่มาจากภาครัฐ เอกชนและผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจเต็มในการให้ความเห็นชอบและอนุมัติเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่เหมาะสมกับแต่ละประเภทของมลพิษ กระทรวงใดมีความจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมหรือมลพิษ ก็สามารถส่งเรื่องมาขออนุมัติจากคณะกรรมการชุดนี้ได้

ได้กำหนดให้มีการตั้งกองทุนเพื่อบริหารจัดการรายได้ที่เก็บได้จากเครื่องมือทั้ง 6 ประเภทข้างต้น โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งรายได้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชัดเจน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีทรัพยากรอย่างเพียงพอในการจัดการกับปัญหามลพิษต่างๆ นอกจากนี้ กองทุนนี้จะถูกบริหารจัดการโดยนักการเงินมืออาชีพ ลักษณะของกฎหมายฉบับนี้จะถือว่าเป็นกฎหมายแม่เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษโดยทั่วไป หากต้องการดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมแบบเฉพาะเจาะจง เช่น ด้านมลพิษทางน้ำ หรือมลพิษทางอากาศ หรือมลพิษขยะอิเล็กทรอนิกส์ ต้องออกเป็นกฎหมายลูกเฉพาะเจาะจงลงไปอีก

(อ้างจาก นำโชค, ฐานเศรษฐกิจ (23 พฤศจิกายน 2550).)

อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ช่วยแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ การวางประกันความเสี่ยงหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม การซื้อขายสิทธิการใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิการปล่อยมลพิษ รวมถึงมาตรการอื่นๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ก่อมลพิษช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การให้รางวัลกับผู้ประกอบการ ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม หรือการเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย หรือมูลฝอย เป็นต้น³²

วิธีการของมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มี 2 แนวทาง คือ

1. การควบคุมโดยรัฐ (control and command approach) เป็นการบริหารจัดการควบคุมโดยรัฐ โดยอาจกำหนดเป็นมาตรฐานคุณภาพ การกำหนดในรูปของกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับต่างๆ ให้ปฏิบัติตาม
2. แรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ (economic incentive approach) เป็นการนำแนวความคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการจัดการ โดยให้กลไกทางตลาดมาเป็นตัวควบคุมและจัดการแทนรัฐ

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มี 2 ประเภท³³ คือ

1. มาตรการที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ (economic incentives) ได้แก่ มาตรการยกเว้นด้านภาษี (tax exemptions) มาตรการการลดหย่อนทางภาษี (tax reduction) การให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน การลงทุน (financial subsidies) ด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และการให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุนซึ่งใช้เครื่องจักร โรงงานที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การวางเงินค้ำประกันซึ่งสามารถเรียกคืนได้ (deposit-refund schemes)
2. มาตรการที่ลดแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ (economic disincentives) ส่วนมากเป็นระบบซึ่งอยู่บนพื้นฐานของหลักการผู้ก่อมลพิษต้องจ่าย (polluter pays principle) เช่น ระบบการกำหนดภาษีสิ่งแวดล้อม (environmental tax) การเก็บค่าธรรมเนียมมลพิษ (environmental / pollution tax) การใช้นโยบายการกำหนดราคา (pricing policy) ระบบการซื้อขายสิทธิในการปล่อยมลพิษ (transferable policy rights หรือ marketable or tradable permits / quotas) การเก็บค่าทิ้งกากของเสียและปล่อยน้ำทิ้ง (effluent / discharge fees) เป็นต้น

³² “คลังลุยเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม เครื่องมือเศรษฐศาสตร์นำร่อง” ผู้จัดการ (20 ธันวาคม 2550).

³³ “เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”. ข่าวสารการธรณี, ปีที่ 45, ฉบับที่ 2, (2543). <<http://www.dmr.go.th>>.

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่เห็นควรให้นำมาใช้ในเบื้องต้น คือ การใช้มาตรการทางภาษี³⁴ ทั้งในส่วนที่ต้องการให้เป็นมาตรการที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจและมาตรการที่ลดแรงจูงใจ ซึ่งการใช้มาตรการดังกล่าวได้มีการนำมาใช้แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและพลังงานของต่างประเทศด้วยแล้ว เช่น³⁵

1. การใช้ภาษีสิ่งแวดล้อม มีหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีซึ่งทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น เพื่อทดแทนผลกระทบจากมลพิษ โดยเก็บจากสิ่งที่เป็นมลพิษ ซึ่งเป็นการเก็บภาษีจากวัตถุดิบที่นำมาผลิตสิ่งๆ ทำให้สิ่งแวดล้อมเสียหาย และเก็บจากสินค้าที่ผลิตสำเร็จแล้วซึ่งเป็นสินค้าที่มีมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

2. การใช้ภาษียุติได้ เป็นการช่วยหารายได้มาใช้จ่ายในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม แต่อาจมีความบิดเบือนจากที่ควรจะเป็น เพราะทำให้ผู้ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดมลพิษต้องรับผิดชอบด้วย เพราะเป็นการเก็บภาษีที่ดูจากรายได้บุคคลเป็นหลัก

3. การเก็บภาษีจากการแพร่กระจายของมลภาวะ เช่น การตั้งมาตรฐานสำหรับการแพร่กระจายของมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ถ้าทำตามจะเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำ ถ้าไม่ทำตามจะเก็บภาษีในอัตราที่สูง

4. เก็บภาษีจากสารคาร์บอน เป็นการเก็บภาษีจากคาร์บอนที่ผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

5. การใช้มาตรการจูงใจทางภาษี เป็นมาตรการที่ทำให้เงินลงทุนที่ใช้ในการแก้ปัญหามลพิษสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีได้

6. ภาษีที่เก็บจากส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์และสินค้าสำเร็จรูป เป็นการช่วยลดการใช้ผลิตภัณฑ์และสัดส่วนการใช้ส่วนประกอบที่ก่อให้เกิดมลพิษ

7. การใช้ภาษีที่แตกต่างกัน เพื่อลดการแพร่กระจายของมลพิษที่เกิดจากการขนส่ง โดยส่งเสริม เช่น เก็บภาษีจากน้ำมัน เพื่อลดมลพิษจากการใช้รถยนต์

8. การเครดิตภาษีสำหรับการลงทุน เป็นการให้นำค่าใช้จ่ายในการลงทุนมาบัพัตรักษาและขจัดมลพิษ

³⁴ มาตรการทางภาษี ที่นำมาใช้แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน เกิดจากแนวคิด 2 ประการ คือ

1. แนวคิดตามหลัก polluter pay principle ผู้สร้างปัญหามลพิษจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการบำบัดและกำจัดมลพิษ

2. แนวคิดตามหลัก beneficiary pay principle ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการควบคุมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแลมลพิษ

(อ้างจาก ศุภโชค ยิ้มประเสริฐ, “มาตรการภาษีเพื่อสิ่งแวดล้อม”, สรรพากรศาสตร์, (2546).

³⁵ เฟิงอ้าง.

ในส่วนของประเทศไทย มาตรการทางภาษีไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะในปัจจุบันก็ได้นำทั้งมาตรการภาษีที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจและลดแรงจูงใจมาใช้ เช่น

(1) มาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ในเรื่องของภาษี

- ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น

1. การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับกิจการที่เกี่ยวข้องกับการรักษาฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เช่น การได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ไม่ว่าจะอยู่ในเขตการลงทุนใด ถ้าเป็นการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อม

2. การยกเว้นภาษีเงินได้ของบุคคล ของผู้เชี่ยวชาญระบบกำจัดของเสียที่เข้ามาในราชอาณาจักร เพราะถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ติดตั้ง ควบคุม ดำเนินการ เกี่ยวกับระบบบำบัดของเสีย ตามมาตรา 94 (2) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

3. การยกเว้นภาษีเงินได้ สำหรับเงินได้ของบริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ที่ได้จ่ายเป็นค่าจ้างเพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม หรือเพื่อการวิจัยและพัฒนาให้แก่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน³⁶

4. การลดหย่อนภาษีรายได้ ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ โดยนำมาหักภาษีได้ไม่เกินร้อยละ 2 ของกำไรสุทธิ ดังนี้

1) การส่งเสริม อนุรักษ์ และรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

2) การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

3) การคุ้มครองและรักษาป่าสงวนแห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

4) การส่งเสริม คุ้มครอง และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

5) การควบคุม ป้องกัน แก้ไข ตลอดจนการลดและขจัดอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ หรือภาวะมลพิษและของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

³⁶ “คลังลุยเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม เครื่องมือเศรษฐศาสตร์นำร่อง” อังแล้ว เชิงอรรถที่ 32.

6) กองทุนสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

5. การใช้เงินช่วยเหลือด้านการลงทุน เพื่อการสร้างระบบบำบัดของเสียที่เป็นพิษและของเสียที่เป็นสารพิษ โดยมีการใช้วิธีการเก็บค่าบริการ (service charges) ในการใช้บำบัดน้ำเสียรวมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

- ในส่วนที่เกี่ยวกับพลังงาน เช่น

6. การสร้างความแตกต่างของราคา (price differentiation) ในกรณีของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ผสมสารตะกั่ว

7. การยกเว้นภาษีเงินได้ เป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการที่ใช้เงินลงทุนอุปกรณ์และเครื่องจักร แต่ต้องมีผลประหยักรวมกันไม่ต่ำกว่า 25,000 บาทต่อปี โดยมีระยะคืนทุนไม่เกิน 7 ปี ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำมูลค่าการจัดซื้ออุปกรณ์มาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 25 ของการลงทุนด้านพลังงาน แต่ไม่เกิน 50 ล้านบาท หรือเมื่อคำนวณผลการประหยักรหลังดำเนินการมาตรการต่างๆ รวมกัน เพื่อนำไปหักรายได้ก่อนการคำนวณภาษี แต่ต้องไม่เกิน 2 ล้านบาท ต่อสถานประกอบการ 1 แห่ง³⁷

8. การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ให้กับโรงงานที่ประหยัพลังงานได้ร้อยละ 30 ของส่วนที่ประหยัได้ เป็นระยะเวลา 3 ปี เพื่อจูงใจโรงงานอุตสาหกรรมเร่งลดใช้พลังงานเร็วขึ้น³⁸

9. การลดหย่อนภาษีศุลกากร สำหรับเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ที่ประหยัพลังงานหรือรักษาสีสิ่งแวดล้อม โดยให้เรียกเก็บภาษีเพียงครึ่งหนึ่งของอัตราปกติ หรือลดลงร้อยละ 5 แล้วแต่อย่างไหนจะต่ำกว่า³⁹

10. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 145) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการได้มาซึ่งทรัพย์สินประเภทอุปกรณ์ที่มีผลต่อการประหยัพลังงาน ซึ่งเป็นการ

³⁷ “มาตรการภาษีจูงใจลดใช้พลังงาน (พพ.ร่วมกรมสรรพากรตันระยะที่ 2)”, รัษฎพลังงาน, ฉบับที่ 39, (พฤษภาคม 2550), น.7.

³⁸ <<http://www.dp1994.com>>, 25 สิงหาคม 2547.

³⁹ กระทรวงการคลังโดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2525 ได้กำหนดแนวนโยบายด้านการลดอัตราอากรศุลกากร โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการลดอัตราอากรศุลกากรสำหรับเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ที่ประหยัพลังงานหรือที่รักษาสีสิ่งแวดล้อม ให้เรียกเก็บอัตราอากรเหลือเพียงครึ่งหนึ่งของอัตราปกติหรือเหลือร้อยละ 5 แล้วแต่อย่างไหนจะต่ำกว่า (แนวนโยบายดังกล่าวยังนำมาใช้อยู่ในปัจจุบัน)

ปรับเปลี่ยนแทนอุปกรณ์เดิม ประกาศ ณ วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2548⁴⁰ ซึ่งมีหลักการเป็นการกำหนดให้ผู้ซื้ออุปกรณ์ที่มีผลต่อการประหยัดพลังงานแทนอุปกรณ์เดิม ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการได้มาซึ่งทรัพย์สินประเภทอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน⁴¹ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

- ทรัพย์สินเดิมต้องมีหลักฐานการได้มา ส่วนทรัพย์สินที่จะนำมาเปลี่ยนต้องได้มาโดยมีค่าตอบแทน และพร้อมใช้งานได้ภายในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 (ข้อ 4) และ ต้องเป็นทรัพย์สินประเภทเดียวกันกับของเดิม (ข้อ 5)

- ผู้ประกอบการที่จะได้รับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ต้องมีเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (5) (6) (7) หรือ (8)⁴² และยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคล

⁴⁰ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 122 ตอนที่ 103 ง ลงวันที่ 22 พฤศจิกายน 2548

⁴¹ ข้อ 1 “ทรัพย์สินประเภทอุปกรณ์ที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน” หมายความว่า อุปกรณ์ประสิทธิภาพสูงที่ประหยัดพลังงานและ/หรือลดความต้องการพลังงาน ซึ่งสามารถทำงานครบกระบวนการด้วยตัวเอง ที่ได้รับการรับรองจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานว่ามีผลต่อการประหยัดพลังงาน

ข้อ 2 “ค่าใช้จ่ายเพื่อการได้มาซึ่งทรัพย์สินประเภทอุปกรณ์ที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน” หมายความว่า มูลค่าของอุปกรณ์ เครื่องจักร รวมถึงค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องจักรที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน

⁴² มาตรา 40 เงินได้พึงประเมินนั้น คือ เงินได้ประเภทดังต่อไปนี้รวมตลอดถึงเงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ว่าในทอดใด

ฯลฯ

ฯลฯ

(5) เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก

(ก) การให้เช่าทรัพย์สิน

(ข) การผิดสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน

(ค) การผิดสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ชื้อขายนั้น

โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

ในกรณี (ก) ถ้าเจ้าพนักงานประเมินมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้มีเงินได้แสดงเงินได้ต่ำไปไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเงินได้นั้นตามจำนวนเงินที่ทรัพย์สินนั้นสมควรให้เช่าได้ตามปกติ และให้ถือว่า จำนวนเงินที่ประเมินนี้เป็นเงินได้พึงประเมินของผู้มีเงินได้ ในกรณีนี้จะอุทธรณ์การประเมินก็ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์ตามส่วน 2 หมวด 2 ลักษณะ 2 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ธรรมดาโดยขอใช้สิทธิหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร และหากผู้ประกอบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยขอใช้สิทธิหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาในปีภาษีใด ผู้ประกอบการดังกล่าวไม่มีสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตั้งแต่ปีภาษีนั้น (ข้อ 6)

- ผู้ประกอบการที่จะขอรับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ ต้องยื่นคำขอต่อกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานให้ตรวจสอบและรับรองว่าเป็นอุปกรณ์ที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน หากได้ขายทรัพย์สินดังกล่าวในปีใดผู้ประกอบการดังกล่าวไม่มีสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ตั้งแต่ปีที่ขายทรัพย์สินดังกล่าวนั้น (ข้อ 7)

- ผู้ประกอบการที่จะขอรับสิทธิยกเว้นภาษีเงินได้ต้องไม่ได้รับสิทธิประโยชน์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาขอรับสิทธิประโยชน์สนับสนุนจากส่วนราชการโดยตรงเพื่อการส่งเสริมการลงทุนด้านอนุรักษ์พลังงานโครงการอื่น (ข้อ 8)

(2) มาตรการที่ลดแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ในเรื่องของภาษี เช่น มาตรการด้านภาษีมลพิษมาบังคับใช้ในกรณีของรถจักรยานยนต์สองจังหวัด ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศ และเครื่องปรับอากาศที่จ่ายกระแสไฟฟ้าด้วยแบตเตอรี่ ซึ่งจะต้องเปลี่ยนแบตเตอรี่อันก่อให้เกิดปริมาณของเสียอันตรายที่เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น⁴³

นอกจากจะมีการกำหนดมาตรการทางภาษีไว้ในกฎหมายตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแล้ว ภาครัฐยังมีโครงการสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่กระตุ้นให้มีการประหยัดพลังงานด้วย คือ ในปี 2548 กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานได้ริเริ่ม “โครงการสิทธิประโยชน์ทางภาษี” (ระยะที่ 1) ขึ้น เพื่ออนุรักษ์พลังงาน โดยนำมาตรการภาษีมากระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงการใช้

ในกรณี (ข) และ (ค) ให้ถือว่าเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้วแต่วันทำสัญญา จนถึงวันผิดสัญญาทั้งสิ้น เป็นเงินได้พึงประเมินของปีที่มีการผิดสัญญานั้น

(6) เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือวิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลปะ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือวิชาชีพอิสระอื่น ซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดชนิดไว้

(7) เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

(8) เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ใน (1) ถึง (7) แล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ

⁴³ ภาควิษณุภูมิทัศน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โครงการนำร่องแนวคิดใหม่สู่การเป็นเมืองสีเขียว, “บทที่ 3 แนวคิดการจัดทำกลไกการนำต้นแบบและแนวคิดที่ควรปฏิบัติเพื่อการจัดการพื้นที่สีเขียวไปสู่”, น. 3-29.

พลังงานในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม เป็นการพิจารณาเงินภาษีของรายได้ส่วนที่เกิดจากการดำเนินมาตรการอนุรักษ์พลังงานแก่โรงงานและอาคารของเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนในปี 2549 (ระยะที่ 2) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ได้จัดให้มีโครงการขอรับสิทธิประโยชน์ยกเว้นภาษีเงินได้จากกรมสรรพากร จากอุปกรณ์ที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้และประหยัดพลังงานในระยะยาว โดยใช้มาตรการทางภาษีสนับสนุนการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์เดิมให้เป็นอุปกรณ์ที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน และมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการที่จะลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการพัฒนาพลังงานทดแทน โดยดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ซึ่งโครงการสิทธิประโยชน์ทางภาษีนี้ ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการจะต้องดำเนินการจนสามารถเกิดผลการประหยัดพลังงาน โดยเทียบก่อนและหลัง โดยการคิดคำนวณสิทธิประโยชน์จากผลการประหยัด แล้วนำผลการประหยัดที่เกิดขึ้นจริงของปีภาษีมาขอรับการสนับสนุนเงินภาษีจากกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ได้ไม่เกินแห่งละ 2 ล้านบาท⁴⁴

นอกจากนั้น ประเทศไทยยังให้ความร่วมมือกับนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมต่างๆ มากมาย โดยในเรื่องของการก่อสร้างอาคารอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมนั้น เมื่อปี 2548 ได้มีความร่วมมือกับสถาบันคีนัน แห่งมลรัฐโอเรกอน สหรัฐอเมริกา ให้การสนับสนุนโครงการพันธมิตรด้านพลังงาน ระหว่างกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน แห่งประเทศไทย และกรมพลังงาน มลรัฐโอเรกอน แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา โดยให้ความช่วยเหลือทางวิชาการด้านการพัฒนาพลังงานทดแทน การพัฒนาเกณฑ์และมาตรฐานการก่อสร้างอาคารประหยัดพลังงาน (Green Building Code) และการพัฒนามาตรการจูงใจด้านภาษี (Energy Business Tax Credit) และยังสนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเชี่ยวชาญระหว่างทั้งสองหน่วยงาน และสนับสนุนการพัฒนาด้านศักยภาพของเจ้าหน้าที่ไทย ด้วยการศึกษาดูงานด้านการจัดการพลังงาน เป็นต้น⁴⁵

⁴⁴ จากข้อมูล ณ เดือนมกราคม 2551 มีเจ้าของอาคารเข้าร่วมโครงการแล้วประมาณ 1,119 ราย และผ่านการพิจารณาและได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพียง 73 ราย ทำให้สามารถประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้ 41,045,352 กิโลวัตต์ชั่วโมงต่อปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ 401,212,585 บาท โดยใช้เงินสนับสนุนโครงการไปแล้วเพียง 42,631,227 บาท (อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 17*, น.12. และโปรดดู “พพ.เปิดโครงการสิทธิประโยชน์ทางภาษีใหม่ เอกชนนับร้อยสนใจเข้าร่วมเพื่ออนุรักษ์พลังงาน”, *รักษ์พลังงาน*, (มกราคม 2551), น.8-9.)

⁴⁵ ในปัจจุบันโครงการจัดทำ Green Building Code ยังไม่มีความคืบหน้า (อ้างจาก กิตติ คัมภีระ, “ความร่วมมือด้านพลังงาน ระหว่างไทยและมลรัฐโอเรกอน สหรัฐอเมริกา”, <<http://www.kiasia.org/TH>>, 2549.)

ในส่วนของมาตรการภาษีที่ต้องการให้นำมาใช้ในการสนับสนุนให้มีการก่อสร้าง green building นอกจากจะเป็นมาตรการที่ใช้บังคับอยู่แล้วในปัจจุบันที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว คือ การยกเว้นภาษีเงินได้ของบุคคล ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญระบบกำจัดของเสียที่เข้ามาในราชอาณาจักร การยกเว้นภาษีเงินได้ให้บริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ่ายค่าจ้างเพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การยกเว้นภาษีเงินได้ การสนับสนุนผู้ประกอบการที่ใช้เงินลงทุนอุปกรณ์และเครื่องจักรสามารถนำมูลค่าการจัดซื้ออุปกรณ์มาหักเป็นค่าใช้จ่ายของการลงทุนด้านพลังงาน การลดหย่อนภาษีศุลกากร สำหรับเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานหรือรักษาสิ่งแวดล้อม การลดหย่อนภาษีรายได้ในกิจการที่เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และช่วยเหลือด้านการลงทุนเพื่อการสร้างระบบบำบัดของเสียที่เป็นพิษและของเสียที่เป็นสารพิษแล้ว ยังมีมาตรการทางภาษีอีกหลายอย่างที่ควรนำมาใช้ เพราะจะเห็นว่า มาตรการทางภาษีที่ใช้ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและยังเน้นเฉพาะมาตรการยกเว้นภาษีและลดหย่อนภาษีเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่มาตรการทางภาษียังมีอีกหลายอย่างที่ควรนำมาใช้ เพื่อแก้ปัญหาพลังงาน มาตรการทางภาษีที่ขอเสนอให้เพิ่มจากที่กำหนดไว้แล้ว แยกพิจารณาได้ดังนี้

มาตรการภาษีที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ เช่น

1. การลดหย่อนภาษี (tax deduction) และการยกเว้นภาษี (tax exemptions)

- ควรกำหนดบุคคลที่ได้รับประโยชน์จากการลดหย่อนภาษี (tax deduction) ซึ่งนอกจากจะกำหนดให้เจ้าของอาคาร ผู้เช่า แล้ว ควรสนับสนุนให้มีการลดหย่อนแก่บุคคลที่รับผิดชอบขั้นตอนแรกในการออกแบบ เช่นเดียวกับที่กำหนดในพระราชบัญญัตินโยบายพลังงาน ค.ศ. 2005 ของประเทศอเมริกา แต่ไม่ควรจำกัดเฉพาะบุคคลที่รับผิดชอบขั้นตอนแรกในการออกแบบอาคารหรือโครงการที่มีรัฐบาลเป็นเจ้าของเท่านั้น⁴⁶ เพื่อเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกในวิชาชีพ

⁴⁶ Section 179 D of Internal Revenue Code 1986

Energy Efficient commercial Buildings Deduction.

“(d) Special Rules.-

“(4) ALLOCATION OF DEDUCTION FOR PUBLIC PROPERTY.-

In the case of energy efficient commercial building property installed on or in property owned by a Federal, State, or local government or a political subdivision thereof, the Secretary shall promulgate a regulation to allow the allocation of the deduction to the person primarily responsible for designing the property in lieu of the owner of such property. Such person shall be treated as the taxpayer for purposes of this section.

- ควรนำมาตรการลดหย่อนภาษีรายได้ตามประมวลรัษฎากรมาใช้เพื่อสนับสนุนให้มีการก่อสร้าง green building เช่นเดียวกับที่กำหนดให้มีการลดหย่อนภาษีในกิจการที่เป็นไปเพื่อการส่งเสริม คุ้มครอง และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการควบคุม ป้องกัน แก้ไข ตลอดจนการลดและขจัดอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ หรือภาวะมลพิษและของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ⁴⁷ เพราะในประมวลรัษฎากรไม่ได้กำหนดให้กิจการที่เป็นไปเพื่อการประหยัดพลังงานเป็นรายจ่ายเพื่อกิจการสาธารณประโยชน์ที่สามารถนำมาหักภาษีรายได้

- นอกเหนือจากการลดหย่อนภาษีในกิจการที่เป็นไปเพื่อการประหยัดพลังงานแล้ว ในบางกรณีก็ควรที่จะต้องกำหนดให้มีการยกเว้นภาษีสำหรับเครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงานหรือที่รักษาสิ่งแวดล้อมด้วย (ในปัจจุบันมีมาตรการลดหย่อนเพียงอย่างเดียว) เนื่องจากการก่อสร้างอาคารหลังหนึ่ง ๆ จำเป็นต้องใช้เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ ในการก่อสร้างค่อนข้างมาก รวมถึงการใช้เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ ต่างๆ ในอาคารตลอดอายุการใช้งานของอาคารในลักษณะที่ประหยัดพลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ก็จำเป็นต้องคำนึงถึงการประหยัดพลังงานหรือที่รักษาสิ่งแวดล้อมด้วย อีกทั้งกฎหมายก็กำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลกับเฉพาะแต่โรงงานที่ประหยัดได้เท่านั้น จึงควรนำหลักการเดียวกันมาใช้กับอาคารด้วย

- การลดหย่อนภาษี (tax deduction) ควรจะนำมาพิจารณาลดหย่อนจากการใช้พลังงานไฟฟ้าทั้งระบบในอาคารสูง ไม่ควรจำกัดเฉพาะแต่ระบบแสงสว่างภายในอาคาร ระบบทำความร้อน การทำความเย็น การระบายอากาศ และระบบน้ำร้อน หรือผนังภายนอกหรือเปลือกของอาคาร เช่นเดียวกับที่กำหนดในพระราชบัญญัตินโยบายพลังงาน ค.ศ. 2005 ของประเทศอเมริกา เพราะอาคารสูงมีการใช้ระบบไฟฟ้าในอาคารค่อนข้างมาก ซึ่งนอกจากระบบ

⁴⁷ รายจ่ายเพื่อกิจการสาธารณประโยชน์ที่สามารถนำมาหักภาษีรายได้ในส่วนที่ไม่เกินร้อยละ 2 ของกำไรสุทธิได้ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายให้แก่หรือเพื่อกิจการต่างๆ ดังนี้ คือ

- (1) การส่งเสริม อนุรักษ์ และรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
- (2) การคุ้มครองและดูแลรักษาอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ
- (3) การคุ้มครองและรักษาป่าสงวนแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ
- (4) การส่งเสริม คุ้มครอง และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- (5) การควบคุม ป้องกัน แก้ไข ตลอดจนการลดและขจัดอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษ หรือภาวะมลพิษและของเสียอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

แสงสว่าง ระบบการทำความร้อนฯ หรือผนังภายนอกหรือเปลือกของอาคารแล้ว ยังมีระบบอื่นๆ ที่ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารกำหนดให้ตรวจสอบในอาคารสูงตามมาตรา 32 ทวิ อีก เช่น อุปกรณ์ประกอบต่างๆ เกี่ยวกับระบบไฟฟ้า ระบบการเตือน การป้องกันและการระงับ อัคคีภัย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบเครื่องกล หรือระบบอื่นๆ ของอาคารที่จำเป็นต่อการป้องกัน ภัยอันตรายต่างๆ ซึ่งก็ล้วนแต่เป็นระบบที่ต้องใช้พลังงานไฟฟ้าทั้งสิ้น การพิจารณาลดหย่อน จึงควรคิดในภาพรวมของการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

- ในส่วนของเขตพื้นที่เศรษฐกิจที่ส่วนใหญ่มักมีอาคารสูง มีคนอยู่อาศัยอย่างหนาแน่น เป็นแหล่งรวมของมลพิษ และขาดแคลนพื้นที่สีเขียวเพราะพื้นที่แพง มีการคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าส่วนร่วม ควรนำมาตรการลดหย่อนทางภาษี ที่มากกว่าการก่อสร้าง green building ในเขตพื้นที่ปกติมาใช้เพื่อจูงใจ

- ควรกำหนดมาตรการจูงใจทางภาษีโดยเทียบกับสัดส่วนความสูงของอาคาร เช่น การกำหนดข้อกำหนดว่าถ้าจะก่อสร้างอาคารสูงเท่าใด ต้องมีระบบบริหารจัดการภายในที่ประเมินแล้วว่าสามารถลดการใช้พลังงานได้เท่าใด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคืออนุญาตให้ก่อสร้างอาคารสูงได้ตามสัดส่วนของความสามารถในการลดการใช้พลังงาน

- เพิ่มแรงจูงใจในการรักษาอาคารประเภท green building ไว้ให้นานที่สุด โดยอาจกำหนดให้ในกรณีที่สามารถรักษาความเป็น green building ได้นานถึง 10 ปี จะได้รับการยกเว้นภาษี (tax exemption) ในอัตราสูงสุดไม่เกินร้อยละ 80 โดยในระหว่างนั้นเจ้าของอาคารจะต้องทำข้อตกลงกับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านพลังงานในอาคารว่าจะรักษาความเป็น green building ไว้ และเสนอแผนการบริหารจัดการพลังงานในอาคารของตนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามระยะเวลาที่กำหนด และถ้าในระหว่างนั้นเจ้าของอาคารไม่สามารถประหยัดพลังงานได้ตามที่ตกลงกันไว้ เจ้าของอาคารก็ต้องเสียภาษีย้อนหลัง ตามแนวทางเดียวกับที่กำหนดใน Forest Tax Law ของมลรัฐนิวยอร์ก ที่กำหนดแรงจูงใจในการรักษาป่า⁴⁸

⁴⁸ Forest Tax Law การใช้กฎหมายภาษีป่าไม้ เพื่อเป็นตัวเพิ่มแรงจูงใจในการรักษาป่าไว้ โดยกำหนดว่าถ้าเจ้าของที่ดินมีการปลูกป่าในพื้นที่ตน และทำข้อตกลงในการเก็บรักษาพื้นที่ป่าของตนไว้กับ NYS Department of Environmental Conservation (DEC) โดยเจ้าของที่ดินต้องเสนอแผนการบริหารจัดการป่าที่ตนเองปลูก ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดของป่าที่ปลูก แผนที่ป่าที่ปลูก และแผนการดำเนินงาน หลังจากปลูกป่า 10 ปี เจ้าของที่ดินจะได้รับการยกเว้นภาษี (Tax exemption) ในอัตราสูงสุดไม่เกิน 80% แต่ถ้าเจ้าของที่ดินได้ทำการขายที่ดินนี้เพื่อไปพัฒนาเป็นอย่างอื่น จะต้องถูกเก็บภาษีย้อนหลังนอกเหนือจากการใช้พื้นที่เพื่อการปลูกป่าแล้ว เจ้าของที่ดินที่จัดการที่ดินตนเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสาธารณะได้รับการยกเว้นภาษีเช่นกัน (อ้างจาก ภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแมโจ โครงการนำ

- เนื่องจากการประหยัดพลังงานไม่ได้หมายถึงการใช้ไฟฟ้าที่ลดลงเพียงแต่อย่างเดียว แต่หมายถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้าด้วย จึงออกแบบการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลใหม่ จึงการจัดเก็บออกเป็น 2 ส่วน คือ การนำส่วนต่างการใช้ไฟฟ้าที่ลดลงในแต่ละปีมาใช้หักเป็นค่าใช้จ่ายได้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประหยัดพลังงาน และการนำผลประสิทธิภาพการใช้ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีมาใช้หักเป็นค่าใช้จ่ายได้เพื่อส่งเสริมการใช้ไฟอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางภาษีที่เท่าเทียมกัน และจะไม่เป็นผลลบต่อการขยายการลงทุนของประเทศด้วย เพราะหากส่งเสริมแต่เรื่องการใช้ไฟให้ลดลง ในขณะที่ประเทศต้องการการลงทุนที่เพิ่มขึ้นและการขยายกำลังการผลิตเท่ากับไม่เป็นการส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุน

2. การเครดิตภาษี (tax credit)⁴⁹

การเครดิตภาษีสำหรับการลงทุนในกรณีของการก่อสร้างอาคาร เป็นมาตรการที่ให้ นำค่าใช้จ่ายที่ได้ใช้ไปเพื่อการลงทุนในการก่อสร้างอาคาร โดยอาจเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ เครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยีต่างๆ ที่ใช้ในอาคารเพื่อการประหยัดพลังงาน มาหักภาษีได้ ซึ่งถ้าคำนวณแล้วปรากฏว่าผลของการประหยัดพลังงานทำให้ภาษีที่เสียไปในคราวแรกจากการลงทุนเพื่อก่อสร้างมากกว่าภาษีที่เสียไปหลังจากที่ได้ดำเนินการประหยัดพลังงานในอาคารแล้ว ก็ควรให้เจ้าของอาคารนำส่วนต่างของภาษีมาขอเครดิตภาษีได้ แต่ทั้งนี้ การจะให้สิทธิในการเครดิตภาษีได้ก็ต้องมีการนำผลการประหยัดพลังงานที่ตรวจวัดได้ อย่างชัดเจนในอาคารอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม มาคิดก่อนการคำนวณภาษี⁵⁰ โดยอัตราส่วนที่จะให้คืนได้เป็นเรื่องในรายละเอียดที่ต้องศึกษาถึงความเหมาะสมกันไป

โดยมาตรการดังกล่าวอาจเทียบเคียงกับแนวทางของต่างประเทศ เช่น มลรัฐนิวยอร์ก ในกรณีที่มีการปลูกสร้างอาคารหรือเช่า green building ในพื้นที่ที่จัดเป็นพื้นที่สีเขียวอยู่แล้ว เจ้าของอาคารหรือผู้เช่าจะสามารถขอคืนภาษีได้ 5 เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าไปปลูกสร้างอาคารหรือ

ร่องแนวคิดใหม่สู่การเป็นเมืองสีเขียว, “บทที่ 3 แนวคิดการจัดทำกลไกการนำต้นแบบและแนวคิดที่ควรปฏิบัติเพื่อการจัดการพื้นที่สีเขียวไปสู่การปฏิบัติ”, น. 3-27.)

⁴⁹ การเครดิตภาษี เป็นกรณีของการขอคืนภาษีที่ผู้ประกอบการได้เสียไปแล้วล่วงหน้า แต่เมื่อได้คำนวณจากภาษีซื้อและภาษีขายแล้ว มีส่วนต่างที่ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบ ก็สามารถนำมาเครดิตภาษีได้ ซึ่งผลจากการขอเครดิตภาษีทำให้เจ้าของอาคารสามารถหักได้จากภาษีที่ต้องเสียในคราวต่อไปได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องไปยื่นขอรับคืนจากกรมสรรพากรให้ยุ่งยาก เพราะจะทำให้ล่าช้าจนอาจเกิดผลเสียต่อกิจการ (อ้างจาก “อะไรคือเครดิตเงินปันผล?”, <<http://house.exteen.com/20070116/entry>>.)

⁵⁰ มาตรา 47 ทวิ ของประมวลรัษฎากร และ และ “ภ.ง.ด. 90, 91 : 10 กลวิธีประหยัดภาษี”, <<http://tuecom.velocall.com>>. และโปรดดู สมเดช โรจน์คุรีเสถียร, “ทำอย่างไรจึงจะได้ VAT คืน”, >.

เช่า green building ในบริเวณเขตเศรษฐกิจหรือพื้นที่อุตสาหกรรมก็จะขอคืนเพิ่มได้มากขึ้นเป็น 6 เปอร์เซ็นต์ หรือการขอคืนภาษีได้ 10 เปอร์เซ็นต์ สำหรับผู้ที่ซื้อแอร์คอนดิชันที่ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานจากสถาบันที่ให้การรับรองเรื่อง แอร์คอนดิชันแล้วว่าไม่มีการปล่อยสารที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและประหยัดพลังงาน เป็นต้น หรือในกรณีของมลรัฐแมรี่แลนด์ ที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายที่เรียกว่า The Maryland Clean Energy Incentive Act ว่า ถ้ามีการซื้อสินค้าประหยัดพลังงานที่มีสัญลักษณ์ ENERGY STAR® จะได้รับการยกเว้นภาษีหรือเครดิตภาษีเงินได้ แล้วแต่ประเภทสินค้า

มาตรการภาษีที่ลดแรงจูงใจ

มาตรการภาษีที่ลดแรงจูงใจ ที่ควรนำมาใช้คือ “การเก็บภาษี”⁵¹ แม้ว่ามาตรการนี้จะดูเหมือนเป็นการเปิดโอกาสให้ก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลืองได้ แต่ถ้ามองในแง่ทางเศรษฐศาสตร์แล้วจะเห็นว่า น่าเป็นการสร้างตลาดให้แก่สินค้าที่ประหยัดพลังงาน และรักษาสีสิ่งแวดล้อมได้ และเป็นการสร้างกลไกตลาดที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานสินค้าได้ด้วย ซึ่งภาษีที่ควรเก็บเพื่อเป็นการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารสูง คือ

1) ภาษีพลังงาน (energy tax) โดยอาจเก็บได้จาก 2 ส่วนคือ จากสินค้าที่มีได้ประหยัดพลังงานในระหว่างการใช้สินค้านั้นๆ (เป็นการเก็บภาษีจากผลิตภัณฑ์หรือสินค้าสำเร็จรูป (product charge / tax on final products)) และอาจคิดคำนวณจากการใช้พลังงานไฟฟ้าในอาคารที่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ได้จากการใช้อาคารแล้ว ถือได้ว่าเป็นการไม่อนุรักษ์พลังงานไฟฟ้า

⁵¹ การจัดเก็บภาษี อาจจำแนกภาษีที่จะจัดเก็บได้ 3 ประเภท ดังนี้

1) ภาษีที่เก็บจากเงินได้ เป็นลักษณะของภาษีที่เก็บจากทรัพย์สินที่ดีเป็นเงินได้ โดยแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

(1) เงินได้จากการลงทุน เช่น เงินปันผล ค่าเช่าบ้าน ดอกเบี้ย

(2) เงินได้จากการทำงาน เช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง

(3) เงินได้ที่เกิดจากการลงทุนและการทำงาน เช่น รายได้ที่เกิดจากการเกษตร หรือการประกอบอุตสาหกรรมและการพาณิชย์

2) ภาษีที่เก็บได้จากทรัพย์สิน ลักษณะของภาษีที่เก็บจากทรัพย์สินที่มีไว้ในครอบครอง เช่น ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง

3) ภาษีที่เก็บได้จากการบริโภค เป็นภาษีที่เก็บจากการที่ผู้มีเงินได้ได้ใช้จ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ กล่าวคือ เป็นการเก็บภาษีจากผู้บริโภคนั่นเอง เช่น ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต

(อ้างจาก อรพิน ผลสุวรรณ สบายรูป, “แนวคิดในการจัดเก็บภาษีหลายประเภท” วารสารนิติศาสตร์, ปีที่ 26, ฉบับที่ 3, น.522.)

2) ภาษีปัจจัยการผลิต (factor input tax / tax on input) เป็นการเก็บภาษีจากปัจจัยการผลิต เพราะถึงแม้ตัวสินค้านั้นๆ อาจจะไม่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อม แต่ขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตหรือการขนส่งอาจทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือมีการใช้พลังงานอย่างไม่เหมาะสมได้⁵² ซึ่งมาตรการดังกล่าวจะช่วยลดการใช้ส่วนประกอบที่ก่อให้เกิดการไม่ประหยัดพลังงาน ซึ่งแม้ไม่ได้ช่วยบรรเทาปัญหาได้โดยตรงเหมือนภาษีพลังงานที่เรียกเก็บภาษีจากสินค้าที่ไม่ประหยัดพลังงานโดยตรง เพราะเป็นการเก็บภาษีจากวัตถุดิบที่นำมาผลิตสิ่งที่ไม่ประหยัดพลังงาน และมีผลทำให้เป็นสินค้าที่ไม่ประหยัดพลังงาน แต่ก็มีส่วนช่วยให้ผู้บริโภคได้ตระหนักในการซื้อสินค้าที่มีราคาสูงขึ้น อีกทั้งถ้าอัตราภาษีแตกต่างกันระหว่างปัจจัยการผลิตที่เป็นคุณกับเป็นโทษ ย่อมจะกระตุ้นให้ผู้ผลิตเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิตได้

3) ภาษีสิ่งแวดล้อม (environment tax)⁵³ เป็นมาตรการทางภาษีที่มีความพยายามนำมาใช้กันอย่างมาก⁵⁴ เพราะเป็นการปรับโครงสร้างภาษีให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

⁵² “ภาษีสิ่งแวดล้อมและ Double Dividend Hypothesis” เศรษฐศาสตร์, ปีที่ 15, ฉบับที่ 8, (สิงหาคม 2544).

⁵³ ภาษีสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดเก็บภาษีจากกิจกรรมที่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จากมลพิษอุตสาหกรรม จากของเสียหรือของเหลือใช้ในครัวเรือน เพราะปัจจุบันกิจกรรมของผู้บริโภคได้ก่อให้เกิดขยะที่เป็นพิษภัยต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากมาย เช่น หลอดไฟนีออน หลอดภาพโทรทัศน์ และแบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปเพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของโรงงานหรือผู้บริโภคและประชาชนทั่วไป โดยให้ความสำคัญกับการรีไซเคิลของเหลือใช้จากบ้านเรือนนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดปัญหาขยะ ลดการใช้สารอันตราย (อ้างจาก “คลังขงรัฐบาลใหม่รีดภาษีสิ่งแวดล้อม เก็บตะกั้วโรงงาน - ชาวบ้านตัดสินใจสร้างขยะพิษ”, <<http://www.parliament.go.th>>. และโปรดดูกรุงเทพมหานครกิจ (19 มิถุนายน 2549).)

⁵⁴ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) ได้ร่วมมือกับธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (เอดีบี) เสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยรูปแบบของกฎหมายสิ่งแวดล้อม อาจออกเป็น “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อม พ.ศ.” หรือ “ร่างพระราชบัญญัติสิ่งแวดล้อม พ.ศ.” ลักษณะของกฎหมายฉบับนี้จะถือว่าเป็นกฎหมายแม่เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและมลพิษโดยทั่วไป หากต้องการดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมแบบเฉพาะเจาะจง โดยในเบื้องต้นได้เสนอให้มีการจัดการมลพิษทางน้ำเป็นอันดับแรก เพราะเป็นมลภาวะที่ชัดเจนที่สุด ซึ่งจะนำมาใช้กับภาคอุตสาหกรรมก่อน โดยยังไม่ขยายการจัดเก็บไปยังภาคครัวเรือน โดยเจ้าหน้าที่จะนำน้ำมาวิเคราะห์ถึงปริมาณออกซิเจนและการดำรงชีวิตของสัตว์ในน้ำ การจัดเก็บจะเก็บตามปริมาณของเสียที่โรงงานปล่อยออกมา โดยจะแบ่งอัตราการจัดเก็บตามขนาดโรงงาน ซึ่งหากโรงงานมีขนาดเล็กที่มีการปล่อยน้ำเสีย

มากกว่าที่จะมีเป้าหมายการหารายได้เข้าคลังแผ่นดินเช่นเดียวกับการจัดเก็บภาษีชนิดอื่น ซึ่งในการก่อสร้างอาคารสูงนั้น จากที่กล่าวมาแล้วว่าหากไม่ก่อสร้างตามแนวทาง green building แล้ว ก็ย่อมมีผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและผลาญการใช้พลังงานไปอย่างไม่จำเป็น

การที่จะนำมาตรการทางภาษีใดมาใช้ ภาครัฐจะมีส่วนสำคัญมากในการกำหนดนโยบายว่า แนวทางของการประหยัดพลังงานและสิ่งแวดล้อมควรเป็นไปในแนวทางใด ซึ่งต้องพิจารณาอย่างรอบคอบให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ ว่ามีงบประมาณในการดำเนินการเพียงใด ประชาชนยอมรับเงื่อนไขที่รัฐกำหนดได้มากน้อยแค่ไหน และที่สำคัญคือ ประเทศนั้นๆ ประสบปัญหาด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใดแล้ว เพื่อที่จะได้นำมาตรการที่เหมาะสมมาใช้แก้ปัญหาให้ทัน่วงที่ต่อไป ซึ่งมาตรการในการนำมาใช้นอกจากจะเป็นนโยบายทางด้านกฎระเบียบแล้ว ภาครัฐก็ต้องกำหนดมาตรการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายด้วย

ไม่เกิน 50 ลูกบาศก์เมตร จะต้องจ่ายภาษีในอัตรา 1,000 บาท ต่อปี โรงงานขนาดกลางที่ปล่อยน้ำเสียตั้งแต่ 50-500 ลูกบาศก์เมตร จะต้องเสียภาษีในอัตรา 3,000 บาท ต่อปี สำหรับโรงงานขนาดใหญ่ที่ปล่อยน้ำเสียตั้งแต่ 500 ลูกบาศก์เมตร เป็นต้นไป จะต้องเสียอัตราภาษีตามความเป็นจริง โดยจะคิดอัตราภาษี 2,500 บาท ต่อการปล่อยน้ำเสีย 1 ตัน แล้วนำเงินมาใช้ในการดูแลสิ่งแวดล้อม, นำโชค, (อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 31*. และโปรดดู “คลังลุยเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม เครื่องมือเศรษฐศาสตร์นาร่อง” อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ 32*.)